



**План управљања отпадом
Општине Бојник
за период од 2010. до 2020. године**

Бојник, октобар 2010.год.

САДРЖАЈ

УВОД	3
1. ОСНОВНЕ И ОПШТЕ ОДРЕДБЕ	4
1.1. Циљеви Плана управљања отпадом	4
1.2. Посебни циљеви	5
1.2.1. Краткорочни циљеви	5
1.2.2. Дугорочни циљеви	6
1.3. Структура Плана управљања отпадом	6
1.3.1. Учесће јавности	7
2. ПРАВНИ ОКВИР ПЛАНА УРПРАВЉАЊА ОТПАДОМ	7
2.1. Начела	7
2.2. Веза са другим документима	7
2.3. Законодавни оквир управљања отпадом	8
2.3.1. Национално законодавство у области управљања отпадом	8
2.3.2. Законодавство ЕУ у области управљања отпадом	12
2.4. Институционални оквир Плана управљања отпадом	13
3. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	14
3.1. Општина Бојник	14
3.2. Карактеристике привреде	15
3.3. Врсте и класификација отпада	16
4. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	17
4.1. Комунални отпад	17
4.1.1. Организација управљања отпадом	17
4.1.2. Систем сакупљања отпада	17
4.1.3. Трансфер станице	19
4.1.4. Привремене локалне и дивље депоније на подручју општине Бојник	19
4.2. Грађевински отпад	20
4.3. Посебни токови отпада	21
4.3.1. Отпадна уља	22
4.3.2. Отпадна возила	22
4.3.3. Батерије и акумулатори	23
4.3.4. Амбалажа и амбалажни отпад	23
4.3.5. Отпадне гуме	24
4.3.6. Отпад од електричних и електронских производа	25
4.3.7. Отпадне флуоресцентне цеви које садрже живу	26
4.3.8. Муљ из постројења за пречишћавање отпадних вода	26
4.3.9. Отпад контаминиран дуготрајним орг. загађ. супст. (ПОПс отпад)	26
4.3.10. Отпад животињског порекла	27
4.3.11. Биоразградиви отпад	27
4.3.12. Пољопривредни отпад	28
4.3.13. Медицински отпад	28

4.3.14. Фармацеутски отпад	29
4.4. Оцена стања	30
5. ИДЕЈНИ КОНЦЕПТ ИНТЕГРАЛНОГ СИСТЕМА	
УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ	32
5.1. Основне опције интегралног система управљања отпадом.....	32
5.2. Концепт приступа интегралном систему управљања отпадом	33
5.2.1. Одвојено прикупљање појединих токова отпада из домаћинства	33
5.3. Одговорност и обавезе субјеката у управљању отпадом	33
5.4. Процена кретања количине отпада у општини Бојник до 2020.године.....	35
6. МЕРЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У БОЈНИКУ	36
6.1. Превентивне мере за избегавање и смањење количине комуналног отпада.....	36
6.2. Мере управљања отпадом према најбољој доступној технологији која не тахтева превисоке трошкове	38
6.3. Мере одвојеног сакупљања и употребе отпада у Бојнику	39
6.3.1. Издвајање отпада на месту настанка	39
6.3.2. Информисање јавности	41
6.4. Мере санације отпадом загађене околине и неуређених депонија	41
6.4.1. Санирање и затварање постојећих депонија.....	41
6.4.2. „Дивље депоније“	41
6.5. Мере праћења и спровођења Плана управљања отпадом.....	41
6.5.1. Индикатори за праћење спровођења Плана	42
6.5.2. Мере надзора и праћења управљања отпадом	44
6.5.3. Праћење токова отпада и извештавање	45
6.5.4. Мере развијања информационог система.....	45
7. СОЦИО-ЕКОНОМСКИ АСПЕКТ	47
7.1. Мере едукације.....	47
7.2. Мере учешћа јавности	48
8. ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА И ПРОЦЕНА ТРОШКОВА	48
8.1. Извори финансијских средстава за спровођење мера	50
9. АКЦИОНИ ПЛАН.....	51

УВОД

Успостављање система управљања отпадом подразумева постизање пуне контроле над свим токовима отпада: од настајања, сепарирања, сакупљања, одвоза па до коначног депоновања. Локални план управљања отпадом представља базни документ који обезбеђује услове за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу општине. План у наредној фази мора бити подржан већим бројем имплементацијских планова за прикупљање, транспорт, третман и одлагање контролисаног отпада. Такође, план разматра потребе за институционалним јачањем, развојем законодавства, едукацијом и развијањем јавне свести. Исто тако, утврђивање економских, односно финансијских механизма је неопходно за одржавање и побољшање управљања отпадом, и да би се осигурао систем за домаћа и инострана улагања у дугорочно одрживе активности. Имплементацијом основних принципа управљања отпадом датих у стратешком оквиру, тј. решавањем проблема отпада на месту настајања, принципу превенције, одвојеном сакупљању одвојених материјала, принципу неутрализације опасног отпада, решавања одлагања отпада и санације сметлишта, имплементирају се основни принципи ЕУ у области отпада и спречава даља опасност по животну средину и генерације које долазе.

На општинском нивоу лежи највећи део посла: од утврђивања сопствених потреба, јачање сопствених капацитета, институционалног, правног, организационог, кадровског оспособљавања до сталне едукације сопствених грађана, подизање јавне свести и јавности у раду пре, током и после успостављања осмишљеног управљања отпадом на нивоу општине.

На основу члана 13. Закона о управљању отпадом ("Службени гласник РС", број 36/09) Скупштина јединице локалне самоуправе је дужна да у року од годину дана од дана ступања на снагу наведеног Закона (23. мај 2010. године) донесе и усвоји Локални план управљања отпадом којим дефинише циљеве управљања отпадом на својој територији у складу са Стратегијом.

Локални план управљања отпадом припрема служба јединице локалне самоуправе надлежна за послове управљања отпадом у сарадњи са другим органима надлежним за послове привреде, финансија, заштите животне средине, урбанизма као и са представницима привредних друштава, односно предузећа, удружења, стручних институција, невладиних и дргих организација које се баве заштитом животне средине укључујући и организације потрошача. С обзиром да се План управљања отпадом доноси за период од 10 година а поново разматра сваких 5 година а треба да буде усклађен са Националним и Регионалним планом потребно је именовати комисију за израду Локалног плана управљања отпадом.

На основу члана 56. тачке 5. Статута општине Бојник („Сл. гласник града Лесковца“, бр. 11/08), председник општине Бојник дана 13.07.2010. године донео је Решење о образовању Комисије за израду локалног плана управљања отпадом и именовању председника и чланова комисије.

Комисију чине председник, заменик председника и седам чланова и то:

1. Дејан Стојановић, заменик председника општине, за председника комисије;
2. Небојша Станковић, руководиоца одељења за опште послове, заменик председника комисије;
3. Славољуб Ђурковић, директор КЈП " Јединство ", за члана;

4. Бранкица Стојиљковић, директор дирекције за путеве, грађевинско земљиште и изградњу општине Бојник, за члана;
5. Горан Живковић, руководилац одељења за урбанизам, имовинско-правне, комуналне и инспекцијске послове, за члана;
6. Вукашин Петковић, инспектор заштите животне средине, за члана;
7. Ана Стојковић, сарадник за заштиту животне средине, за члана;
8. Зоран Костић, комунални инспектор, за члана;
9. Влада Петровић, референт за урбанизам, за члана;

Задатак Комисије је да на основу чињеничног стања на терену, расположиве документације и податке у складу са Законом о управљању отпада (“Службени гласник РС”, број 36/09) припреми предлог Плана управљања отпадом за подручје општине Бојник за период од 2010-2020 године, у року од три месеца од образовања и исти предложи Скупштини општине Бојник на усвајање.

1. ОСНОВНЕ И ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Земље чланице Европске уније, отпад доживљавају као један од стратешких енергетских ресурса, док је у Србији отпад још увек неискоришћена материја која представља све већи проблем загађења околине. Решавање проблема отпада као и оријентација према савременом управљању отпадом један је од предуслова уласка Србије у Европску унију, а уједно један од приоритетних услова за што чистију околину и здравији живот становништва Србије, као и Бојника.

На територији Бојника управљање отпадом није решено на адекватан начин и стога је неопходно утврдити прикладне опције за решавање оваквог стања, односно приоритете и механизме који ће дугорочно гледано омогућити приближавање европским стандардима. Постојећи неодрживи обрасци производње и потрошње, као и нерационална експлоатација природних ресурса воде генерисању све већих количина отпада, а од тога врло значајан део чини хазардни/опасан отпад. Доминантан начин поступања са отпадом је депоновање, без претходне селекције и третмана, са ниским степеном рециклирања. Такво стање с једне стране резултира врло штетним утицајима на здравље и животну средину, а с друге стране нерационалним понашањем у односу на могуће искоришћавање материјалних и енергетских потенцијала отпада.

1.1. ЦИЉЕВИ ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

План управљања отпадом дефинише предуслове за успостављање одрживог интегралног система управљања отпадом на подручју општине који се треба базирати на начелима одрживог развоја и то на принципима избегавања, вредновања (материјално и енергетско) и одстрањивања отпада.

Један такав интегрални систем управљања отпадом се успоставља на начин да задовољи приоритете, и то на начин да успостави механизме за:

- смањивање количина отпада који настаје у производним процесима као и у домаћинствима;

- смањивање количина отпада који се одлаже на депонију током примарног одвајања корисног отпада;
 - смањивање удела биоразградљивог отпада у одложеном комуналном отпаду;
 - смањивање негативног утицаја одложеног отпада на околину, климу и људско здравље;
 - управљање произведеним отпадом на принципима одрживог развоја;
 - енергетско искоришћавање отпада за производњу енергије;
 - повећање информисаности јавности о систему управљања отпадом.
- План дефинише оквир за следеће аспекте система управљања отпадом:
 - усклађивање са захтевима политике управљања отпадом дефинисане првенствено домаћим законодавством и стратешким плановима, са освртом на циљеве дефинисане од стране Европске уније;
 - преглед свих токова отпада на подручју од интереса Плана, као и приказ количина отпада насталог на том подручју, а све са циљем успостављања компатибилности врста отпада са механизмима намењених за њихов третман;
 - приказ економско-финансијских захтева успостављања и рада интегралног система управљања отпадом.

Циљеви Плана:

1. Смањити ризик по околину и здравље људи
2. Смањити количину настајања отпада
3. Осигурати размену квалитетних информација путем Информационог система управљања отпадом

1.2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

1.2.1. КРАТКОРОЧНИ ЦИЉЕВИ (2010. - 2015.)

- ускладити националне прописе из области управљања отпадом са законодавством ЕУ;
- повећати број становника обухваћених системом сакупљања отпада на 65 % до 2015. године;
- развити систем примарне селекције отпада;
- изградити Регионални центар за управљање отпадом до 2012. године (регионална депонија, постројења за сепарацију рециклабилног отпада, постројења за биолошки третман отпада и трансфер станице);
- успоставити систем управљања посебним токовима отпада (отпадним гумама, истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима, отпадним возилима, отпадом од електричних и електронских производа);
- успоставити систем управљања медицинским и фармацеутским отпадом;
- успоставити систем управљања отпадом животињског и биљног порекла;
- санирати постојећа сметлишта која представљају највећи ризик по животну средину;
- успоставити потпун информациони система управљања отпадом.

1.2.2. ДУГОРОЧНИ ЦИЉЕВИ (2015. - 2020.)

- јачање професионалних и институционалних капацитета за управљање отпадом;
- постићи стопу поновног искоришћења и рециклаже амбалажног отпада (стакло, папир, картон, метал и пластика) на 25% од његове количине;
- успоставити систем управљања грађевинским отпадом и отпадом који садржи азбест;
- повећање количина компостираног зеленог отпад;
- санирати постојећа сметлишта и извршити њихову ремедијацију.

1.3. СТРУКТУРА ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Оквирна директива о отпаду ЕУ (Directive 2006/12/EC of the European Parliament and of the Council of 5 April 2006 on waste) успоставља бројне захтеве по питању успостављања Плана управљања отпадом. Локални планови су више оријентисани на планирање конкретних активности на датом подручју са циљем постизања стратешких циљева. План управљања отпадом на подручју Бојника је концепиран да задовољи домаће и ЕУ захтеве.

Локални план управљања отпадом на територији Бојника за период 2010-2020.год. садржи следеће компоненте:

Уводни део даје преглед основних захтева за израду Плана управљања отпадом на подручју општине, и даје приказ основних природних и друштвених карактеристика подручја Плана, као нпр. географске, топографске и климатске карактеристике, структура и број становника, као и преглед значајнијих привредних активности.

Тренутно стање система управљања отпадом је анализирано на основу информативних састанака са представницима оператера на подручју општине, било да су то комунална предузећа или индустријске компаније. Анализирани су аспекти организације, дат је преглед правног аспекта у овој области и такође, велика пажња је посвећена техничким аспектима постојећих система и утврђене су првенствено количине отпада које се произведу на подручју општине, као и количине које се или одлажу или збрињавају на неки други начин. Опис тренутног стања обухвата приоритетне токове отпада према ЕУ и то комунални, отпад из индустрије, отпад из здравствених установа, посебне токове отпада и др.

Планирање успостављања и рада интегралног система управљања отпадом на подручју Бојника је дато трећом компонентом Плана. У планском периоду од наредних 10 година предвиђена је операционализација новог концепта управљања отпадом. План дефинише Акциони план за третирање отпада, који ће прецизно дефинисати техничке аспекте активности, временски рок за њихово извршење као и одговорности за њихову имплементацију. Према њему ће се вршити имплементација циљева, водећи рачуна о роковима и додељеним одговорностима и константно ће се развијати неопходни финансијски механизми. Ревизије ће се проводити периодично, а условљене ће бити променама у самом систему управљања отпадом.

1.3.1. УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ

Планирање учешћа јавности у процесу је један од најбитнијих предуслова за успешно спровођење Плана. Учешће јавности се оперативно поделило на два дела, и то на учешће јавности у припреми Плана управљања отпадом, а потом на учешће јавности у имплементацији Плана.

У првом делу комисија задужена за израду Плана укључила је кључне заинтересоване стране. Након завршетка израде Плана спровео се јавни увид заинтересованих страна која представља иницијални алат за укључивање свих заинтересованих страна у имплементацију Плана. Механизми за провођење ове врсте партиципације су биле радионице, вебстраница Плана, средства јавног информисања, брошуре, летци, и сл. Механизми информисања су саставни део система управљања отпадом и као такви ће бити третирани Планом.

У другом делу планира се тзв јачање јавности кроз два вида партиципације: тренинг и јачање кроз акцију. Тренинг ће бити спроведен искључиво у сврху ефикасног упознавања свих укључених у спровођењу Плана са новим концептом управљања отпадом на подручју општине. У ту сврху припремљен је план обуке и тренинга. С друге стране, јачање кроз акцију посебно подразумева активно укључивање заинтересоване стране које су важне за спровођење Плана.

2. ПРАВНИ ОКВИР ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

2.1. НАЧЕЛА

- Начело одрживог развоја
- Начело близине и регионалног приступа управљања отпадом
- Начело хијерархије управљања отпадом:
 - √ превенција стварања отпада и редукација, односно смањење коришћења ресурса и смањење количина и/или опасних карактеристика генерисаног отпада
 - √ поновна употреба производа за исту или другу намену
 - √ рециклажа или поновни третман отпада
 - √ искоришћење вредности отпада
 - √ одлагање отпада депоновањем или спаљивањем
- Начело предострожности
- Начело „загађивач плаћа“
- Начело избора најоптималније опције за животну средину
- Начело одговорности произвођача отпада

2.2. ВЕЗА СА ДРУГИМ ДОКУМЕНТИМА

- **Национални програм интеграције (НПИ);**
- **Стратегија управљања отпадом за период 2010. - 2019. године** („Службени гласник РС”, број 29/10);

- **Национална стратегија одрживог развоја** („Службени гласник РС”, број 57/08);
- **Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2015. године** („Службени гласник РС”, број 44/05) и Уредба о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2015. године за период од 2007-2012. године („Службени гласник РС”, бр. 17/07, 73/07 и 99/09);
- **Стратегија увођења чистије производње у Републици Србији** („Службени гласник РС”, број 17/09);
- **Одлуком о утврђивању Националног програма заштите животне средине** („Службени гласник РС”, број 12/10);
- У припреми је **Просторни план Републике Србије**. Поглавље о управљању отпадом дефинише инфраструктуру за управљање отпадом у простору, што је веома важно ради свеобухватног планирања простора;

2.3. ЗАКОНОДАВНИ ОКВИР УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

2.3.1. НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАВСТВО У ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Основни прописи којима се уређује управљање отпадом у Републици Србији, односно којим се обезбеђују услови за успостављање и развој интегралног система управљања отпадом, су:

ЗАКОНИ

- Закон о управљању отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 36/09);
- Закон о превозу опасних материја („Сл. лист СФРЈ“, бр. 27/90, 45/90, „Сл. лист СРЈ“, бр. 24/94, 28/96, 68/02, и „Сл. гласник РС“, бр. 36/09);
- Закон о заштити биља („Сл. лист СРЈ“, бр. 24/98, 26/98; „Сл.гласник РС“,101/05 и 41/09);
- Закон о предузећима („Сл. лист СРЈ“, бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01, 36/02);
- Закон о заштити животне средине (“Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09 и 72/09);
- Закон о процени утицаја на животну средину (“Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину (“Сл. гласник РС”. бр. 135/04);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине (“Сл. гласник РС”, бр. 135/04);
- Закон о комуналним делатностима (“Сл. гласник РС”, бр. 16/97, 42/98);
- Закон о локалној самоуправи (“Сл.гласник РС”, бр. 129/07);

- Закон о финансирању локалне самоуправе (“Сл. гласник РС”, бр. 62/06);
- Закон о националним парковима (“Сл. гласник РС”, бр. 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 и 36/09);
- Закон о водама (“Сл. гласник РС”, бр. 30/10);
- Закон о пољопривредном земљишту (“Сл. гласник РС” бр. 62/06, 65/08 и 41/09);
- Закон о биоцидним производима ("Сл. гласник РС", бр. 36/09);
- Закон о амбалажи и амбалажном отпаду ("Сл. гласник РС", бр. 36/09);
- Закон о хемикалијама ("Сл. гласник РС", бр. 36/09);
- Закон о здравственој заштити животиња (“Сл.гласник РС”, бр. 37/91, 50/92, 33/93, 52/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 52/96, 25/00, 91/05 и 101/05);
- Закон о приватним предузетницима (“Сл. гласник СРС”, бр. 54/89, 9/90 и “ Сл. гласник РС”, бр. 46/91, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 35/02, 101/05, 55/04 и 61/05);
- Царински закон (“Сл. гласник РС”, бр. 73/03, 61/05, 85/05, 62/06, 63/06, 09/10 и 18/10);
- Закон о планирању и изградњи (“Сл. гласник РС”, бр. 72/09 и 81/09);
- Закон о потврђивању Базелске конвенције о контроли прекограничног кретања опасних отпада и њиховом одлагању "Службени лист СРЈ - Међународни уговори", број: 2/99;
- Закон о ратификацији Монреалског протокола о супстанцама које оштећују озонски омотач ("Службени лист СФРЈ"-Међународни уговори, бр.16/90);
- Закон о ратификацији Конвенције о безбедности приликом коришћења азбеста ("Службени лист СФРЈ"-Међународни уговори, бр. 4/89);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник СРС”, број 37/88 и „Службени гласник РС”, бр. 53/93, 67/93,48/94, 101/05 и 111/09);
- Закон о лековима и медицинским средствима (“Сл. гласник РС”, бр.30/10);
- Закон о Фонду за заштиту животне средине (“Сл. гласник РС”, бр. 72/09).

ПОДЗАКОНСКИ АКТИ

- Правилник о садржини документацији која се подноси уз захтев за издавање дозволе за увоз, извоз и транзит отпада (“Сл. гласник РС”, бр. 60/09);
- Правилник о уништавању неупотребљених отрова и амбалаже која је коришћена за паковање отрова и о начину повлачења отрова из промета (“Сл. лист СРЈ”, бр. 7/83);
- Правилник о условима које морају да испуњавају стручне организације за испитивање отпада („Службени гласник РС”, број 53/06);
- Правилник о начину уништавања лекова, помоћних лековитих средстава и медицинских средстава (“Сл. лист СРЈ”, бр. 16/94, 22/94);
- Правилник о начину нешкодљивог уклањања животињских лешева и отпадака животињског порекла и о условима које морају да испуњавају објекти и опрема за сабирање, нешкодљиво уклањање и утврђивање узрока угинућа и превозна средства за транспорт животињских лешева и отпада животињског порекла (“Сл. лист СФРЈ”, бр. 53/89);

- Правилник о врстама амбалаже за пестициде и ђубрива и о уништавању пестицида и ђубрива (“Сл. лист СРЈ”, бр. 35/99, 63/01; “Сл. гласник РС”, бр. 13/10);
- Правилник о критеријумима за одређивање локације и уређење депонија отпадних материја (“Сл. гласник РС”, бр. 54/92);
- Правилник о методологији за процену опасности од хемијског удеса и од загађивања животне средине, мерама припреме и мерама за отклањање последица (“Сл. гласник РС”, бр. 60/94 и 63/94);
- Правилник о начину поступања са отпацама који имају својства опасних материја (“Сл. гласник РС”, бр. 12/95);
- Правилник о условима и начину разврставања, паковања и чувања секундарних сировина (“Сл. гласник РС”, број 55/01 и 72/09);
- Правилник о условима које морају испуњавати објекти у којима се врши нешкодљиво уклањање и прерада животињских лешева, кланичких конфиската и крви (“Сл. гласник РС”, бр. 7/81);
- Правилник о утврђивању усклађених износа накнаде за загађивање животне средине (« Сл. гласник РС » бр. 05/10);
- Правилник о обрасцу захтеву за издавање дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада (“Сл. гласник РС”, бр.72/09);
- Правилник о обрасцу докумената о кретању отпада и упутству за његово попуњавање (“Сл. гласник РС”, бр.72/09);
- Правилник о обрасцу докумената о кретању опасног отпада и упутству за његово попуњавање (“Сл. гласник РС”, бр.72/09);
- Правилник о садржини и начину вођења Регистра издатих дозвола за управљање амбалажним отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 76/09);
- Правилник о граничној вредности укупног нивоа концентрације олова, кадмијума, живе и шестовалентног хрома у амбалажи или њеним компонентама, изузецима од примене и року за примену граничних вредности, („Сл гласник РС“, бр 70/09);
- Правилник о начину нумерисања, скраћеницама и симболима на којима се заснива систем идентификације и означавања амбалажних материјала, („Сл. гласник РС“, бр 70/09);
- Правилник о врсти и годишњој количини амбалаже коришћене за упаковану робу стављену у промет за коју произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац није дужан да обезбеди управљање амбалажним отпадом, („Сл. гласник РС“, број 70/09);
- Правилник о врсти амбалаже са дугим веком трајања, („Сл. гласник РС“, бр. 70/09);
- Правилник о критеријумима за одређивање шта може бити амбалажа са примерима за примену критеријума и листи српских стандарда који се односе на основне захтеве које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет, („Сл. гласник РС“, бр 70/09);
- Правилник о годишњој количини амбалажног отпада по врстама за које се обавезно обезбеђује простор за преузимање, сакупљање, разврставање и привремено складиштење, („Сл. гласник РС“, бр. 70/09);

- Уредба о превозу опасних материја у друмском и жељезничком саобраћају (“Сл гласник РС”, бр. 53/02);
- Уредба о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину (“Сл. гласник РС”, бр.109/09);
- Уредба о критеријумима за утврђивање накнаде за заштиту и унапређивање животне средине и највишег износа накнаде (“Сл. гласник РС”, бр. 111/09);
- Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњем извештају, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнада, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачуњавања и плаћања накнаде (“Сл. гласник РС”, бр.89/09);
- Уредба о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период од 2010-2014 године (“Сл. гласник РС”, бр. 88/09);
- Уредба о одређивању појединих врста опасног отпада које се могу увозити као секундарне сировине (“Сл. гласник РС”, бр. 60/09);
- Уредба о критеријумима за одређивање најбољих доступних техника, за примену стандарда квалитета, као и за одређивање граничних вредности емисија у интегрисаној дозволи (“Сл. гласник РС”, бр. 84/05);
- Уредба о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола (“Сл. гласник РС”, бр. 84/05);
- Уредба о управљању отпадним уљима (“Сл. гласник РС”, бр. 60/08 и 08/10);
- Уредба о начину и поступцима управљања отпадом који садржи азбест (“Сл. гласник РС”, бр. 60/08);
- Уредба о садржини програма мера прилагођавања рада постојећег постројења или активности прописаним условима (“Сл. гласник РС”, бр. 84/05);
- Уредба о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Службени гласник РС”, број 108/08).

ПРОПИСИ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

- Одлука о општем уређењу Бојника и Драговца (“Службени гласник општине Лесковац”, бр.10/2001);
- Одлука о постављању и уклањању мањих монтажних објекта привременог карактера на површинама за насељена места Бојник и Драговац (“Службени гласник града Лесковца”, број 20/09);
- Одлука о накнади за заштиту и унапређивање животне средине (“Службени гласник града Лесковца”, бр. 11/10).

2.3.2. ЗАКОНОДАВСТВО ЕУ У ОБЛАСТИ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Директива Савета 2008/98/ЕС о отпаду која замењује и допуњује Оквирну директиву 75/442/ЕЕС, 2006/12/ЕС успоставља систем за координисано управљање отпадом у ЕУ са циљем да се ограничи производња отпада. У Оквирној директиви о отпаду земље чланице се обавезују да направе план управљања отпадом;

Директива Савета 99/31/ЕС о депонијама има за циљ да се увођењем строгих техничких захтева редукују негативни ефекти одлагања отпада на животну средину;

Директива 96/61/ЕЕЦ о интегралној превенцији и контроли загађења;

Директива 2001/42/ЕЕЦ о процени утицаја одређених планова и програма на животну средину;

Директива Савета 2000/76/ЕС о спаљивању отпада (замењује: Директиву 84/429/ЕС о редукацији загађења ваздуха из постојећих инсинератора комуналног отпада; Директиву 89/369/ЕС о редукацији загађења ваздуха из нових инсинератора комуналног отпада и Директиву 94/67/ЕС о инсинерацији опасног отпада) и има за циљ да постави стандарде за смањење загађења ваздуха, воде и земљишта узроковано инсинерацијом или ко-инсинерацијом отпада, ради спречавања ризика по људско здравље;

Директива Савета 2006/66/ЕС која замењује и допуњује Директиву 91/157/ЕЕС о батеријама и акумулаторима који садрже опасне супстанце уводи мере за одлагање и контролу одлагања истрошених батерија и акумулатора који садрже опасне материје у циљу смањења загађења тешким металима који се користе у производњи батерија и акумулатора;

Директива Савета 75/439/ЕЕС о одлагању отпадних уља допуњена директивама 1987/101/ЕЕС, 91/692/ЕЕС, 2000/76/ЕС промовише сакупљање и одлагање минералних мазива или индустријских отпадних уља која се не могу више користити за оригиналну употребу;

Директива Савета 91/689/ЕЕС о опасном отпаду допуњена Директивом 94/31/ЕС и 166/2006/ЕС има за циљ успостављање управљања, искоришћења и правилног одлагања опасног отпада. Директивом се дефинише да привредни субјекти која производе, држе или уклањају опасне отпаде, достављају надлежним органима на њихов захтев тражене податке из регистра;

Директива Савета 96/59/ЕС о одлагању РЦБ и РЦТ има за циљ да дефинише контролисани начин поступања и елиминације полихлорованих бифенила (РСВ) и полихлорованих терфенила (РСТ) и деконтаминацију опреме у којој су се налазили, као и начин одлагања опреме која је загађена са РСВ, а није извршена њена деконтаминација;

Директива Савета 2000/53/ЕС о истрошеним возилима успоставља мере за превенцију настајања отпада од истрошених возила тако што стимулише сакупљање, поновну употребу и рециклажу њихових компонената (батерије, гуме, акумулатор, уља) у циљу заштите животне средине;

Директива 2002/95/ЕС о ограничавању коришћења неких опасних супстанци у електричној и електронској опреми и Директива 2002/96/ЕС о отпаду од електричне и електронске опреме имају за циљ ограничавање коришћења неких опасних супстанци у електричној и електронској опреми,

односно промоцију поновне употребе, рециклаже и искоришћења електричне и електронске опреме у циљу редукције количине отпада. Прописана је обавеза да од 1. јануара 2008. године, олово, жива, кадмијум, шестовалентни хром, полибромовани бифеноли и полибромовани дифенили у електричној и електронској опреми морају бити замењени другим материјама;

Директива 86/278/ЕЕС о заштити животне средине и посебно земљишта у случају коришћења секундарних ђубрива у пољопривреди дефинише употребу муљева из постројења за третман отпадних вода у пољопривреди у циљу превенције загађења земљишта, вегетације, људи и животиња;

Уредба 1774/2002 о отпаду животињског порекла прописује технолошке поступке прераде отпада животињског порекла;

Уредба 1013/2006 о прекограничном кретању отпада регулише надзор и контролу прекограничног кретања отпада. Земље које примењују ову Уредбу дужне су да одреде одговарајуће овлашћене организације за транспорт отпада. Земље чланице морају предузети потребне кораке за инспекцију, узорковање и мониторинг отпада при прекограничном кретању;

Директива 78/176/ЕЕС о отпаду из индустрије у којој се користи титан-диоксид, допуњена Директивама 82/883/ЕЕС (даље допуњена уредбом 807/2003/ЕС), 83/29/ЕЕС и 91/692/ЕЕС (даље допуњена Уредбом 1882/2003/ЕС) односи се на спречавање и прогресивно смањење до уклањања, загађења узрокованог отпадом из индустрије титан диоксида;

Директива Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду допуњена Директивом 2005/20/ЕС, 2004/12/ЕС, 1882/2003/ЕС имплементира стратегију ЕУ о отпаду од амбалаже и има за циљ да хармонизује националне мере за управљање отпадом од амбалаже, да минимизира утицаје отпада од амбалаже на животну средину и да избегне трговинске баријере у ЕУ које могу да спрече конкуренцију;

Одлука Комисије 2001/524/ЕС о објављеним референцама стандарда EN 13428:2000, EN 13429:2000, EN 13430:2000, EN 13431:2000 и EN 13432:2000 у Службеном гласнику Евроске заједнице у вези са Директивом Европског Парламента и Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду;

Одлука Комисије 2001/171/ЕС од 19 фебруара 2001 о условима за смањење концентрације тешких метала у стакленој амбалажи утврђених Директивом Европског Парламента и Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду;

Одлука Комисије 2005/270/ЕС од 22 марта 2005 о успостављању образаца који се односе на базе података из Директиве Европског Парламента и Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду;

Одлука Комисије 1999/177/ЕС о условима за смањење концентрације тешких метала у пластичним гајбама и палетама утврђених Директивом Европског Парламента и Савета 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду.

2.4. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Надлежни органи и организације за управљање отпадом су:

- Министарство
- Надлежни орган аутономне покрајине
- Надлежни орган јединице локалне самоуправе

- Агенција за заштиту животне средине
- Овлашћена лабораторија за испитивање отпада
- Фонд за заштиту животне средине.

3.ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.1.ОПШТИНА БОЈНИК

Општина Бојник је смештена у северозападном делу Лесковачке котлине, у подножју планоне Радан и сливу Пусте реке, на удаљености 45км.јужно од Ниша а удаљеност од Лесковца је 21 км , на укупној површини од 264 км² у којој живи 13118 становника.

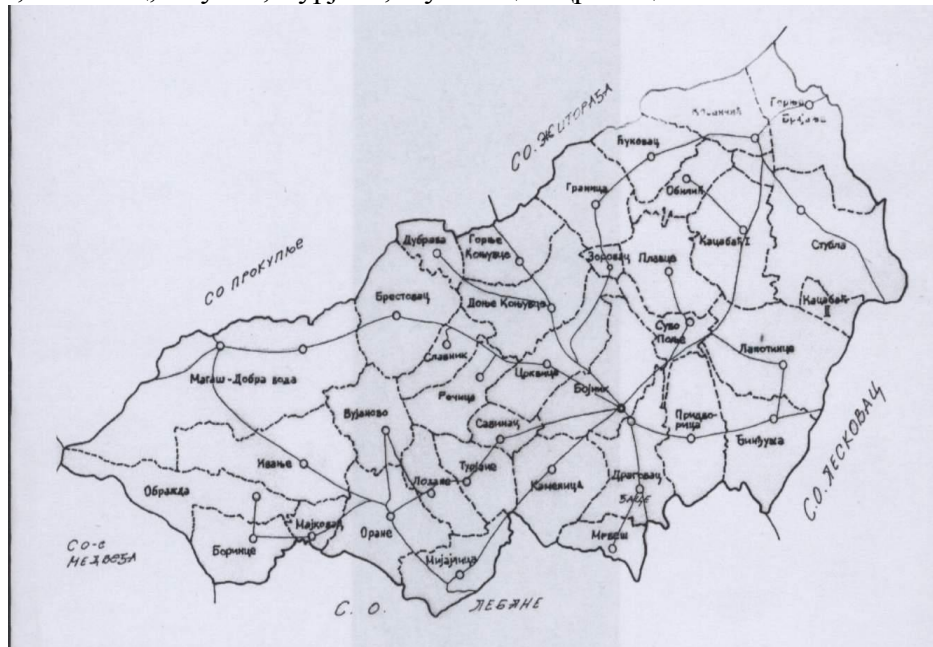
Припада брдско планинској области са 2/3 територије надморске висине од 400 – 1200м а 1/3 општине је равничарског карактера изузетно погодна за пољопривредну производњу.

Доминантан тип земљишта у педолошком покривачу су гајњаче, створене на језерским седиментима, на северо истоку их смењују црнице, а на крајем западном делу општине смеђа подзолска земљишта.

Слив Пусте реке оивичен је планинама, са севера Пасјачом и Видојевицом, са запада Раданом и са југа Кременом и Добром главом.

Клима је претежно умерено-континентална, а на крајњем западу она прелази у субпланинску и планинску климу.

Општина Бојник припада Јабланичком округу и обухвата 36 насељених места: Боринце, Горњи Брестовац, Вујаново, Горње Бријање, Горе Коњувце, Граница, Доње Коњувце, Драговац, Дубрава, Добра Вода, Ђаце, Ђинђуша, Зелетово,Зоровац, Ивање, Каменица, Кацабаћ, Косанчић, Лапотинце, Лозане, Магаш, Мајковац, Мијајлица, Мрвеш, Обилић, Ображда, Оране, Плавце, Придворица, Речица, Славник, Савинац, Стубла, Турјане, Ђуковац и Црквица.



Бојник је центар општине и према попису становништва из 2002. године број становника је 13130 а број домаћинстава је 4489.

Површина (км2)	264км2
Број насеља	36
Становништво према попису из 2002.године	13130

Табела бр.1. Основни подаци о општини и становништву

Број чланова	Број домаћинстава
Са једним чланом	940
Са два члана	1458
Са три члана	562
Са четири члана	714
Са пет чланова	377
Са шест чланова	296
Са седам чланова	104
Са осам чланова	24
Са девет чланова	8
Са десет и више чланова	6

Табела бр. 2. Број чланова по домаћинству у општини Бојник

3.2.КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРИВРЕДЕ

Данас у Бојнику стање привреде је у незавидном положају и са неизвесном будућношћу, и директно се одражава на развој општине.Предузећа која су приватизована или су у поступку приватизације, не раде или раде са смањеним капацитетом. Постојећа локална привреда дана сизгледа овако:

Назив	Делатност
Занатска задруга " Радан " Бојник	Грађевинарство
ДОО " Југоградња " Бојник	Грађевинарство
ПП " Станковић "	Производња хлеба и пецива
" Турботранс " Бојник	Производа хлеба и пецива, угоститељска делатност и саобраћај
" СБ ПРОДУКТС " ДОО Београд	Хладњача, складиштење и прерада воћа и поврћа
" ЈУГВОЋЕ " Доње Коњувце	Хладњача, складиштење и прерада воћа и поврћа
" БЦ Комерц" Бојник	Грађевинарство

Табела бр.3.Постојећа локална привреда

Пољопривреда

Бојник је познат по пољопривредној производњи ратарских, повртарских и виноградарских култура. Од укупне површине општине Бојник, пољопривредно земљиште чини 19299 ха (податак из 2003 годину) или 73,1% од укупне површине коју заузима општина Бијник. Од тога су оранице 9792 ха (житарице 7403 ха, поврће 912 ха, крмно биље 1477 ха), воћнаци 994 ха, виногради 430 ха, ливаде 3049 ха и пашњаци 3347 ха. Већина пољопривредника се бави узгојем животиња али су тржишне цене толико ниске да се већи део производње користи за личну потрошњу.

3.3. ВРСТЕ И КЛАСИФИКАЦИЈА ОТПАДА

Отпад је свака материја или предмет који власник одбацује, намерава или мора да одбаци. Врсте отпада су:

- комунални отпад (отпад из домаћинства);
- комерцијални отпад ;
- индустриски отпад ;

Комерцијални отпад је отпад који настаје у привредним субјектима, институцијама и другим организацијама, које се у целини или делимично баве трговином, услугама, канцелариским пословима, спортом, рекреацијом или забавом, осим отпада из домаћинства и индустријског отпада.

Индустријски отпад је из било које индустрије или са локације на којој се налази индустрија, осим јаловине и пратећих минералних сировина из рудника и каменолома.

У зависности од опасних карактеристика које утичу на здравље људи и животну средину, отпад може бити:

- неопасан;
- инертан и
- опасан.

Неопасан отпад је отпад који, због своје количине, концентрације или физичке, хемијске и биолошке природе, за разлику од опасног отпада, не угрожава здравље људи или животну средину и нема карактеристике опасног отпада.

Инертан отпад је отпад који није подложен било којим физичким, хемиским или биолошким променама; не раствара се, не сагорева или на други начин физички или хемијски реагује, није биолошки разградив или не утиче неповољно на друге материје са којима долази у контакт на начин који може да доведе до загађења животне средине или угрози здравље људи; не поседује ни једну од карактеристика опасног отпада (акутна или хронична токсичност, инфективност, канцерогеност, радиоактивност, запаљивост, експлозивност); садржај загађујућих материја у његовом воденом екстракту несме угрожавати законом прописани садржај.

Опасан отпад је отпад који по свом пореклу, саставу или концентрацији опасних материја може проузроковати опасност по животну средину и здравље

људи, као и здравље животиња, и има најмање једну од опасних карактеристика (експлозивност, запаљивост, склоност оксидацији, органски је пероксид, акутна отровност, инфективност, склоност корозији, у контакту са ваздухом или водом ослобађа отровне супстанце, екотоксичне карактеристике), укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован.

4. ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

4.1. КОМУНАЛНИ ОТПАД

Комунални отпад је отпад из домаћинства (кућни отпад), као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства.

Дневна количина комуналног отпада по стратегији управљања отпадом износи **0,7 кг/становнику за сеоско подручје**, што је мање од републичког просека који износи 0,87 кг комуналног отпада / дан. Неопходно је напоменути да сеоска насеља тренутно нису у систему организованог одношења комуналног отпада.

Према стратегији управљања отпадом количина произведеног отпада у 2009 години за општину Бојник износи 1.238 тона, док се у 2020 години према нашим обрачунима планира количина од 1.095 тона отпада.

4.1.1.ОРГАНИЗАЦИЈА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Пуштањем у рад Регионалне санитарне депоније на локацији " Жељковац " почело је депоновање комуналног отпада у складу са стандардима који се примењују у овој области. Делатност сакупљања, одвожења и депоновања смећа обављаће овлашћено регистровано предузеће за ову делатност, поред Бојника и у 35 насељених места наше општине.

4.1.2.СИСТЕМ САКУПЉАЊА ОТПАДА

У општини Бојник, систем сакупљања отпада обухвата:

- контејнере и канте за отпад
- опрему и возила (камион смећар)
- стварање тимова радника за сакупљање.

Тренутни број контејнера не задовољава потребе општине.

За успостављање организованог система сакупљања отпада неопходна је набавка одговарајуће опреме и механизације.

Тренутно, надлежно комунално предузеће општине Бојник није довољно опремљено да потпуно контролише стање, већ је приморано да решава проблеме тек када су ескалирали. Пуно времена и новца се губи на сакупљању

смећа са дивљих сметлишта ", сакупљање отпада расутог поред препуних судова за смеће, поправкама возила после оптерећења и др.

Процена потребе набавке нових посуда смеће/отпад:

- Контејнер 1.1 м3 за смеће	100 комада
- Контејнер за ПЕТ	70 комада
- Пластичне канте за смеће	1500 комада

Приступ је да се у селима користе комбиновано канте од 120 л или контејнери од 1,1 м2 у зависности од степена разуђености и приступа одлагача и сакупљача посуди. У плану је да се делатност сакупљања отпада у односу на сада прошири најпре на следећа насељена места: Придворица, Ђиншуша, Лапотинце, Зелетово, Кацабаћ, Стубла, Косанчић, Горње Бријање и Каменица, а затим на остала насељена места. За успостављање организованог система сакупљања отпада неопходна је набавка одговарајуће опреме и механизације. За потребе уклањања отпада у Бојнику неопходно је обезбедити потребан број одговарајућих посуда од којих велику већину чине контејнери запремине 1,1 м2.

У систему управљања отпадом, комунална делатност превоза отпада има врло важну улогу. Изградњом регионалне санитарне депоније " Жељковац " укупна потреба за транспорт отпада је порасла јер је дошло да повећања дужине транспорта отпадних материја.

Да би се испоштовали основни принципи политике управљања комуналним отпадом, комунални неопасан отпад се мора раздвојити од осталих врста отпада.

Јединица локалне самоуправе према члану 43. став 4. Закона о управљању отпадом, обезбеђује набавку посуда или друге опреме за прикупљање отпада. У циљу проширења система сакупљања комуналног отпада на целу територију општине (36 месне заједнице) прво треба забранити одлагање отпада на дивљим депонијама и разместити контејнере по месним заједницама.

Да би се навике које су временом настале код дела становништва које немарно одлаже отпад на недозвољена места и тиме ствара дивље депоније избегле, треба извршити санацију одн. чишћење дивљих депонија и након тога треба на истим местима поставити посуде (контејнере) за прикупљање новонасталог отпада, јер се једино на тај начин може зауставити поново загађење већ саниране територије. Сразмерно интервалу пуњења контејнера потребно је организовати каснију динамику пражњења, како би се умањили ризици поновног загађења због препуњености контејнера и неконтролисаног расипања отпада по околину.

Неадекватно прикупљање и транспорт комуналног отпада може да има неповољан утицај на животну средину, као што је:

- загађење ваздуха и непријатни мириси;
- могућ ризик по здравље због акумулације загађених вода које омогућавају размножавање комараца и привлаче муве и гамад;

- губитак обрадивог земљишта због присуства биолошки неразградиве компоненте;
- загађење земљишта, површинских и подземних вода процедним водама које такође имају утицај на здравље и животну средину.

4.1.3.ТРАНСФЕР СТАНИЦА

Трансфер станица је место за привремено складиштење, припрему и претовар отпада намењеног транспорту у Регионални центар за управљање отпадом.

Трансфер станица је место на којем се комунални отпад истоварује из возила за сакупљање отпада, прегледа уз евентуално издвајање кабастог отпада, кратко задржава, утоварује у већа возила и одвози на санитарну депонију. Пожељно је претовар вршити директно из возила за сакупљање у возила за транспорт, чиме се обезбеђује потпуна заштита животне средине. Транспорт отпада возилом већег капацитета знатно смањује трошкове транспорта на већу удаљеност.

Принцип рада трансфер станице састоји се из неколико фаза:

1. возило за сакупљање отпада довози отпад на трансфер станицу и истоварује га на плато или у прихватни кош, директно;
2. булдожером или ручно (зависи од количине отпада или типа станице) отпад се гура у специјалну пресу у којој долази до вишестепеног сабијања отпада;
3. када се контејнер напуни, подиже се плоча, долази вучно возило које превози контејнер директно на депонију;
4. сав отпад, затвореним системом се ставља у контејнер (сва вода улази у контејнер заједно са отпадом);

Приликом изградње трансфер станице треба водити рачуна да постоји довољно простора да се отпад може гомилати недељу дана , у екстремним ситуацијама. Такво држање отпада ће бити и више него довољно да компензира могуће неочекиване кварове на возилима због којих се отпад повремено не може транспортовати на регионалну депонију.

У Регионални план управљања отпадом биће одређене општине у којима ће се изградити трансфер станице , док површина и локација трансфер станице биће дефинисане Студијом за избор локације трансфер станице.

4.1.4.ПРИВРЕМЕНЕ ЛОКАЛНЕ И " ДИВЉЕ ДЕПОНИЈЕ " НА ПОДРУЧЈУ ОПШИНЕ БОЈНИК

Извршеним прегледом од стране Комуналне инспекције општинске управе Бојник регистроване су 22 веће дивље депоније односно локације депоновања комуналног отпада (смеће, отпадни грађевински материјал, вртно цвеће, кабасти предмети, кућни апарати и сл.) и то:

1. У Горњем Брестовцу на локацији код бране у већем обиму, мада је присутан комунални отпад у целом приобаљу језера у мањем обиму;

2. У селу Црквици код моста у центру села и код млина " Моравац " у каналу са обе стране пута Бојник – Горњи Брестовац, са десне стране пута Црквица – Горњи Брестовац;

3. У Бојнику на неколико места и то на излазу из Бојника ка Косанчићу на месту званом " Аеродром ", на излазу из Бојника ка Савинцу поред потока на школској њиви, речно корито на Пустој реци код игралишта за мале спортове, обала Каменичке реке иза задње куће у улици Кнеза Лазара са леве стране и мост на Каменичкој реци између Бојника и Драговца са обе стране;

4. У Каменици на месту званом " Слани поток "од асфалтног пута целом дужином потока на Каменичкој реци и цела лева страна сеоске утрине;

5. У Драговцу поред пута за задружне винограде са леве стране до самог ископа земље и иза оштре кривине са оградом ка Лебану са десне стране;

6. У Зелетову лева страна од асфалтног пута ка селу до потока;

7. У Придворици испред моста на Пустој реци дуж речног корита са обе стране и комплетна лева страна сеоске утрине испред реке;

8. У Ђинђуши обе стране потока код такозване " Беле ћуприје" и старо корито Пусте реке;

9. У Кацабаћу у центру села код аутобуске станице, у потоку испод моста и пут од Кацабаћа ка Пустој реци;

10. У Косанчићу сеоска утрина иза бензинске пумпе и излаз из села ка Ђуковцу са леве стране пута;

11. У Горњем Бријању на месту званом " М ајдан" код реке;

12. У Стубли на месту званом " Мајдан" на самом улазу у село и лева страна пута Косанчић – Стубла;

13. У Лапотинцу десна страна пута Ђинђуша – Лапотинце код циганског гробља;

14. У Обилићу десна страна пута из Кацабаћа код борова где се налази спомен обележје;

15. Пут Зелетово – Плавце, више на левој него на десној страни плавачких шума;

16. Десна страна пута ка Речици;

17. У Орану преко пута Амбуланте и лева страна потока на путу ка Мијајлици;

18. У Мијајлици око школе лева и десна страна пута ка Лебану.

Међутим, " дивље депоније" се налазе и на свим водотоцима, свим сеоским гробљима и прилазним путевима.

4.2. ГРАЂЕВИНСКИ ОТПАД

ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАЂЕВИНСКОМ ОТПАДУ

Грађевински отпад настаје током производње грађевинских производа или полупроизвода, градње, рушења и реконструкције грађевина. Састав грађевинског отпада је отпад од рушења и грађења, асфалт, катран и бетон те материјал ископа, укључујући и ископану земљу с загађених/контаминираних локација.

Својим највећим делом је безопасан, али је запремински велики и заузима велике просторе. **Највећим делом (95 %) је инертан отпад**, али може бити помешан и са опасним супстанцама.

Грађевински отпад је, према Каталогу отпада, разврстан у групу са индексним бројем отпада 17 00 00.

Материјали које се јављају у грађевинском отпаду су:

- земља, песак, шљунак, глина, иловача, камен (земљани радови и ископи тла);
- битумен (асфалт), или цементом везани материјал, песак, шљунак, дробљени камен (нискоградња);
- бетон, опека, морт, гипс, плинобетон, природни камен (високоградња);
- дрво, пластика, папир, картон, метал, каблови, боја, лак, шут (различити грађевински радови).

У грађевинском отпаду могу се појавити, у мањој мери, и опасне материје које захтевају посебан третман. Посебно значајно место заузимају производи од **азбеста**. Азбест се због своје отпорности на киселине, базе и високу температуру у великој мери употребљавао у грађевинарству. Он се у грађевинарству може јавити као: чист, слабо везан или добро везан. Материјали у којима је азбест добро везан (најчешће је помешан са цементом, а често и винилхлоридом и асфалтом) нису опасни за околину и здравље људи. Због доказаног канцерогеног дејства азбеста потребно је правилно организовати његово сакупљање и уклањање, где произвођач или власник отпада који садржи азбест у обавези је да примени мере за спречавање разношења азбесних влакана и прашине у животној средини.

За одлагање земље из ископа и грађевинског шута, откоса траве и лишћа са парковских и зелених површина, могу се користити увале које су настале ископом земље за потребе опекарске индустрије.

4.3. ПОСЕБНИ ТОКОВИ ОТПАДА

У посебне токове комуналног отпада убрајају се:

- отпадна уља
- батерије и акумулатори
- амбалажни отпад
- извожена возила
- електрични и електронски производи
- флуоресцентне цеви
- ПЦБ/ПЦТ (полихлор-бифенили/полихлор-терфенили)
- производи који садрже азбест

Располаже се са изразито малом количином информација везаних за вредности ових токова отпада, као и за њихов пропорцијални однос према укупној количини комуналног отпада. Део акумулатора и део стакленог амбалажног отпада се сакупља и на извору од стране нерегистрованих сакупљача, те се не може добити тачан податак везан за овај ток отпада. Значајну количину ПЕТ амбалаже и друге врсте амбалаже представља отпад који потиче из комерцијалног сектора, као и комунални отпад генерисан у оквиру индустрије.

Чињеница је да је податке на терену веома тешко добити, због постојања великог броја нерегистрованих сакупљача, као и страха од конкуренције код регистрованих предузећа за промет секундарних сировина.

4.3.1. ОТПАДНА УЉА

Појам отпадно уље подразумева **отпадно мазивно уље** и **отпадно јестиво уље**.

Отпадно мазивно уље је свако минерално и синтетичко мазиво, индустријско, изолацијско (уље које се употребљава у електроенергетским постројењима) и/или термичко уље (уље које се употребљава у постројењима за грејање или хлађење) које више није за употребу којој је првотно било намењено, посебно употребљена моторна уља, машинска уља, уља из мењачких кутија, минерална и синтетичка мазивна уља, уља за пренос топлоте, уља за турбине и хидрауличка уља, осим уља која се додају бензинима код двотактних мотора с унутрашњим сагоревањем.

Отпадно јестиво уље је свако уље које настаје у угоститељској и туристичкој делатности, индустрији, трговини, здравственој делатности, јавној управи и другим сличним делатностима у којима се припрема више од 20 obroka дневно.

Према Каталогу отпада, отпадна уља се налазе у више група, али су највећим делом обухваћена индексним бројевима 12 00 00 и 13 00 00. Било да се ради о уљу из фритеза, уљу од кухања, или пак моторном уљу и антифризу, у Бојнику се ова категорија отпада не сакупља организовано. Већина поступака са отпадним уљем препуштена је особама, било правним, било физичким да самоиницијативно решавају проблем отпадног уља. Овакав поступак засигурно погодује ситуацији да одређена количина уља буде неконтролисано испуштена у околину, а поготово проблем моторног уља.

Не постоје егзактни подаци о количинама генерисаних отпадних уља на територији Бојника. Не располаже се подацима о количини уља која се стављају у промет, па није могуће проценити ни количине отпадних уља на нивоу општине.

Потрбно је одредити места за сакупљање отпадних уља и успоставити систем сакупљања и третмана.

4.3.2. ОТПАДНА ВОЗИЛА

Отпадна возила су возила која због оштећења, дотрајалости или других разлога власник одбацује, намерава или мора одбацити која су отпад и која власник жели да одложи или је њихов власник непознат. Отпадна возила су према Каталогу отпада разврстана у групу са индексним бројем отпада 16 00 00.

Отпадна возила састављена су од низа различитих материјала. Око 75% тежине аутомобила начињено је од челика, гвожђа и алуминијума. Остале делове чини углавном пластика, затим стакло, гума итд. У деловима се могу наћи олово, жива, кадмијум и четворовалентни хром. Отпадна возила садрже и опасне састојке као што су нпр. антифриз, киселина и електрода из акумулатора, течност за кочнице и уља која би могла проузроковати загађење животне средине.

У општини нема података о броју отпадних возила. Познато је да један број ових возила најчешће од стране ромске популације, бива транспортован до неких

приватних депонија или се као старо гвожђе одвозе где се врши откуп ових сировина и њихова прерада.

На територији наше општине постоје ауто-отпади који складиште извозена возила и баве се прометом половних делова. Не постоје подаци о количинама ове врсте отпада који се генерише у општини.

Пре поступка рециклаже отпадних возила не издвајају се опасне материје и компоненте. Делови који имају употребну вредност се издвајају у незнатној мери, сходно израженој старости и истрошености отпадних возила.

Отпадна возила треба да се предају оператерима који су регистровани за рециклажу металног отпада, односно аутомобила у складу са прописима.

4.3.3. БАТЕРИЈЕ И АКУМУЛАТОРИ

Батерије или акумулатори означавају сваки извор електричне енергије произведене директним претварањем хемијске енергије, а који могу да се састоји од једне или више примарних батеријских ћелија (које се не могу пунити), или једне или више секундарних батеријских ћелија (које се могу пунити), а отпадне батерије и акумулатори су батерије и акумулатори који се не могу поново користити и намењени су обради или рециклирању.

Отпадне батерије и акумулатори (оловне батерије, никалкадмијумске батерије, батерије са живом, одвојено скупљани електролити из батерија и акумулатора) се, због компонената од којих се састоје, у великој већини, класификују као опасни отпад(најчешће индексни број 06 00 00, и то од 01 до 03 и 06 према Каталогу отпада).

Компоненте које чине ову врсту отпада опасним отпадом, као што су олово, жива, кадмијум могу допринети великом загађењу животне средине уколико се ова врста отпада адекватно не збрине. Садрже, такође, и вредне метале као што су никал, кобалт и сребро које се може издвајати и поново користити.

Потрошња батерија и акумулатора је у сталном порасту како на територији целе државе тако и у граду. Међутим, не располаже се прецизним подацима о количинама генерисаних отпадних батерија и акумулатора.

Истрошене батерије претежно завршавају на депонијама комуналног отпада. На подручју Бојника не постоји организовани систем управљања истрошеним батеријама, стога је лако претпоставити да се тај отпад неадекватно одлаже на одлагалиште, или пак да завршава као илегално одложени опасни отпад на илегалним одлагалиштима - »дивљим депонијама«. На појединим локацијама присутна је контаминација земљишта киселином и отпадном пластиком, која потиче од нелегалне декомпозиције отпадних оловних акумулатора.

4.3.4. АМБАЛАЖА И АМБАЛАЖНИ ОТПАД

Амбалажа је производ направљен од материјала различитих својстава, који служи за смештај, чување, руковање, испоруку, представљање робе и заштиту њене

садржине, а укључује и предмете који се користе као помоћна средства за паковање, умотавање, везивање, непропусно затварање, припрему за отпрему и означавање робе. Амбалажни материјал је сваки материјал од којег се производи амбалажа, као што су: стакло, пластика, папир, картон, дрво, метал, вишеслојни мешани материјали и др.

Амбалажа може бити:

- примарна амбалажа као најмања амбалажна јединица у којој се производ продаје коначном купцу;
- секундарна амбалажа као амбалажна јединица која садржи више производа у примарној амбалажи са наменом да на продајном месту омогући груписање одређеног броја јединица за продају. Ова амбалажа се може уклонити са производа без утицаја на његове карактеристике;
- терцијарна (транспортна) амбалажа намењена за безбедан транспорт и руковање производа у примарној или секундарној амбалажи. Ова амбалажа не обухвата контејнере за друмски, железнички, водни или ваздушни транспорт.

Амбалажни отпад јесте свака амбалажа или амбалажни материјал који не може да се искористи у првобитне сврхе, изузев остатака насталих у процесу производње. Амбалажни отпад је према Каталогу отпада дефинисан под индексним бројем 15 00 00.

Количина амбалажног отпада на територији Бојника се не мери и евиденција се не врши на систематски начин. Недостаје систем управљања амбалажним отпадом, чија количина се стално повећава због раста удела неповратне амбалаже, посебно ПЕТ амбалаже и лименки. Највећи део сакупља се заједно са комуналним отпадом и одлаже на депоније.

Амбалажа и амбалажни отпад представљају важан део отпада који се може рециклирати, због чега је неопходно утврдити количине ове врсте отпада у овом тренутку и направити пројекцију очекиване производње у наредном периоду.

4.3.5. ОТПАДНЕ ГУМЕ

Отпадне гуме су гуме од моторних возила (аутомобила, аутобуса, камиона, моторцикала и др.), пољопривредних и грађевинских машина, приколица, вучених машина и сл., као и други слични производи које власник због оштећења, истрошености, истека рока трајања или других разлога не употребљава, па их због тога мора одбацивати. Отпадне гуме спадају у категорију неопасног отпада односно разврстане су у групу отпада са индексним бројем 16 01 03 према Каталогу отпада.

У Републици Србији постоје инсталисани капацитети за рециклажу отпадних гума различитих димензија који су тренутно на нивоу од око 18 000 t годишње.

Отпадне гуме представљају значајан еколошки проблем, пре свега због чињенице да разградња једне гуме у природи траје чак 150 година. Прецизни подаци о количинама отпадних гума које се генеришу у Бојнику не постоје. С обзиром да је одлагање отпадних гума забрањено на санитарној депонији, неопходно је развити програм њиховог искоришћења или уништавања. Неопходно је организовати простор у коме би се вршило привремено складиштење отпадних гума које би се након сакупљене довољне количине одвозиле у цементаре које су

своју технологију прилагодили за прихват отпадних гума. Потребно је успоставити мрежу откупних центара за отпадне гуме.

Р.бр	Назив фирме	Адреса	Активност
1.	La Farge	Беоцин	прикупљање/спаљивање
2.	Holcim- ЕКО REC	Нови Поповац	прикупљање/спаљивање
3.	Принцип- 86 Платичево	Ул.Железничка148 Платичево	протектирање
4.	ОД"Ауто Мирко-2" Лазих Срђан и др.	Ратка Павловића бб Прокупље	протектирање
5.	Сервис Трифковић	Краљевачка бб Рума	протектирање
6.	Krajburg	Вогањски пут бб Сремска Митровица	протектирање

Табела бр.4.Регистрована предузећа која се баве управљањем отпадним гумама у Србији

4.3.6. ОТПАД ОД ЕЛЕКТРИЧНИХ И ЕЛЕКТРОНСКИХ ПРОИЗВОДА

Производи којима је за рад потребна електрична енергија или електромагнетно поље, као и опрема за производњу, пренос и мерење струје или јачине електромагнетног поља чине електричну и електронску опрему и уређаје.

Отпад од електричне и електронске опреме укључује опрему и уређаје које власник жели да одбаци, као и склопове и саставне делове који настају у индустрији. Отпад од електричне и електронске опреме према Каталогу отпада разврстан је у групу са индексним бројем отпада 16 02 00 и 20 01 00.

ЕЕ отпад се дели у две групе:

- ЕЕ отпад који настаје у привреди (индустрији, предузетништву и слично) су отпадна електрична и електронска опрема укључујући склопове и саставне делове;
- ЕЕ отпад из домаћинства је отпадна електрична и електронска опрема настала у домаћинствима или у производним и /или услужним делатностима кад је по врсти и количини слична ЕЕ отпаду из домаћинства.

Неке врсте ЕЕ отпада спадају у опасни, а неке у неопасни отпад. Опасним се отпадом сматра она ЕЕ опрема која садржи материје као што су: жива, кадмијум, хром, бром, олово, арсен, затим азбест, једињења силицијума, берилијума, фосфор итд. Садржи и пластику и сличне материјале који се могу након употребе ЕЕ отпада поновно користити као полазна сировина за неки нови производ.

Не постоје егзактни подаци о количинама отпада од електричних и електронских производа који се генерише током једне године.

ЕЕ-отпад се засада одвози у склопу редовног одвожења комуналног отпада и завршава, најчешће, на разним одлагалиштима. Све је више интересовања о начину поступања са овим отпадом, а поједини сакупљачи отпада као секундарних сировина почели су са прикупљањем и складиштењем у циљу обраде или извоза.

У Републици Србији постоје три оператера која врше организовано сакупљање и рециклажу ЕЕ отпада. Рециклажа се врши мануелним растављањем и одвајањем засебних врста отпада, или машински, са мануелном селекцијом. Не постоје оператери који врше претходно издвајање расхладних флуида из отпада од електричних и електронских производа из домаћинства (фрижидери, замрзивачи, клима уређаји). Недостаје систем управљања отпадом од електричне и електронске опреме.

4.3.7. ОТПАДНЕ ФЛУОРЕСЦЕНТНЕ ЦЕВИ КОЈЕ САДРЖЕ ЖИВУ

На територији Бојника не постоје подаци о количинама отпадних флуоресцентних цеву. У Републици Србији ни у Бојнику не постоји одвојено сакупљање ових цеву. Оне се, заједно са комуналним отпадом, одлажу на депоније. Крајем 2008. и током 2009. године, неколико оператера је започело сакупљање и привремено складиштење овог отпада. У Србији постоји могућност инсталисања опреме за њихов третман.

4.3.8. МУЉ ИЗ ПОСТРОЈЕЊА ЗА ПРЕЧИШЋАВАЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА

Муљ настао у поступку пречишћавања отпадних вода могао би се сматрати компонентом комуналног отпада. Међутим, с обзиром на место настанка, управљање муљем је у надлежности субјеката који управљају уређајима за третман отпадних вода, због чега се посебно издваја. Муљ из уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода разврстан је у групу отпада 19 08 05 према Каталогу отпада и представљаће додатни притисак на депоније, када се проценат пречишћавања комуналних отпадних вода повећа, односно када се изграде постројења и уређаји за пречишћавање.

Јединице локалне самоуправе су обавезне да грађанима обезбеде пружање услуге сакупљања и пречишћавања комуналних отпадних вода пре њиховог испуштања у природни пријамник.

Начини поступања са стабилизованим муљем од пречишћавања отпадних вода су: искоришћење у пољопривреди, термички третман у инсинераторима, гориво у цементарама, одлагање. Агенција за заштиту животне средине прикупља податке о количинама овог отпада.

Тренутно не постоји третман муља на територији општине. Планира се изградња постројења за пречишћавање отпадних вода.

4.3.9. ОТПАД КОНТАМИНИРАН ДУГОТРАЈНИМ ОРГАНСКИМ ЗАГАЂУЈУЋИМ СУПСТАНЦАМА (ПОПС ОТПАД)

POPs отпад је отпад који се састоји, садржи или је контаминиран дуготрајним органским загађујућим супстанцама (POPs), где спадају РСВ отпад и отпадни POPs пестициди (као DDT). Према Каталогу отпада, РСВ отпад се налази у оквиру група 13 00 00, 16 00 00 и 17 00 00.

POPs материје су забрањене за употребу и морају се уклонити. У појединим трафостаницама још увек се као расхладни медијум користи РСВ (пираленско уље) који се, у складу са законом, до 2015. године мора заменити одговарајућим уљима која не садрже РСВ.

Не постоји безбедно складиштење РСВ отпада. У Србији не постоји постројење за третман РСВ отпада и овај отпад се извози на третман. Постоји неколико овлашћених компанија из приватног сектора које врше преузимање и извоз РСВ отпада на третман у складу са Законом о ратификацији Базелске конвенције.

Отпад од пестицида спада у групу опасног отпада и подразумева: неутрошене пестициде, неутрошене растворе пестицида, водене растворе пестицида пореклом из процеса испирања амбалаже и уређаја за примену као и саму амбалажу од пестицида.

За подручје Бојника није могуће дати процену настајања ове врсте отпада с обзиром да су количине насталог отпада непознате. Тренутно не постоји систематска контрола употребе минералних ђубрива и средстава за заштиту биља, тако да нема конкретних података о њиховом утрошку по јединици површине или укупне годишње дистрибуције ових производа из пољопривредних апотека.

4.3.10. ОТПАД ЖИВОТИЊСКОГ ПОРЕКЛА

Животињски отпад настаје у кланицама, постројењима за прераду меса, риба, објектима за узгој и држање животиња итд. Поступање са животињским отпадом подразумева сакупљање, разврставање према степену ризика (категорије), складиштење и третман. Отпад животињског порекла разврстан је у групу отпада 02 00 00 према Каталогу отпада.

Нешкодљиво уклањање животињских лешева и отпадака животињског порекла, осим у кафилеријама, може се обављати и: спаљивањем у објекту за спаљивање, убацивањем у јаму – гробницу или закопавањем на сточном гробљу.

У насељеним местима на подручју Бојника, ситне угинуле животиње се закопавају на приватним парцелама а крупнија стока се закопава на сметлишту које није у складу са прописима као ни са санитарним условима. Присутна је и појава, мада спорадично, бацања угинулих кућних љубимаца у контејнере. Из продавница меса, мање количине животињских отпадака, завршава на депонији са осталим чврстим отпадом.

4.3.11. БИОРАЗГРАДИВИ ОТПАД

То је отпад који је разградив аеробним или анаеробним поступком под утицајем микроорганизама. Органски отпад је биоразградив и његовим бацањем на сметлишта настају гасови, метан и процедурне воде које угрожавају животну средину. Ту спадају отпад од хране, баштенски отпад, папир и картон. Најбољи третман за ову врсту отпада је компостирање.

4.3.12. ПОЉОПРИВРЕДНИ ОТПАД

Пољопривредни отпад је отпад који настаје од остатака из пољопривреде, шумарства, прехранбене и дрвне индустрије и представља значајне количине. Остаци из пољопривреде се могу разврстати у три главне групе:

- отпад произведен у процесу узгајања ратарских култура,
- отпад пореклом од воћарских култура и
- отпад настао као последица узгајања стоке (стајско ђубриво итд.).

Пољопривредни отпад је разврстан у групу отпада 02 00 00 и 03 00 00 према Каталогу отпада.

Неадекватно је управљање отпадом на фармама (не постоје постројења за пречишћавање отпадних вода ни објекти за складиштење стајског ђубрива), што доводи до загађења водотокова нутријентима. Неконтролисано испуштање течног отпада са фарми, збрињавање чврстог стајског отпада и животињских екскремената у неадекватне јаме су стална пракса на сеоским имањима у Бојнику.

Такође, потрбно је нагласити, да није омогућено селективно одвајање биоразградивог отпада.

Присутна је и друга категорија анималног отпада који се јавља као последица гајења домаћих животиња на пољопривредним газдинствима или фармама. Постоји изразито велики еколошки проблем око збрињавања течног и чврстог стајског отпада са сточарских фарми. Неконтролисано испуштање течног отпада са фарми, збрињавање чврстог стајског отпада и животињских екскремената у неадекватне јаме су стална пракса на сеоским имањима. Ако се овом и неконтролисана испаша где стока долази у контакт са широм површином, може се констатовати велики ризик по стање животне средине а посебно утицај на квалитет вода. Ефикасним планирањем и системским приступом коришћењу стајњака у сврху пољопривредне производње, може се знатно уклонити ризик који ова врста отпада ствара на околину и здравље људи.

Редни број	Врста стоке	Бројно стање	Количина чврстих екскремената дневно (кг)
1.	Говеда	1.500	30.000
2.	Свиње	3.000	9.000
3.	Овце	2.000	3.000
4.	Козе	200	300
5.	Живина	100.000	

Табела бр. 5. Бројно стање стоке и количина чврстих екскремената

4.3.13. МЕДИЦИНСКИ ОТПАД

Медицински отпад представља „сав отпад, опасан или неопасан, који се генерише при пружању здравствених услуга (дијагностика, превенција, лечење и истраживања у области хумане и ветеринарске медицине)“. Медицински отпад је хетерогена мешавина комуналног отпада, инфективног, патоанатомског, фармацеутског и лабораторијског отпада, дезинфицијенаса и амбалаже, као и хемијског отпада. Медицински отпад разврстан је у групу отпада 18 00 00 према

Каталогу отпада. Око 10-25% медицинског отпада чини опасан отпад, ризичан по здравље људи и животну средину.

Неправилно управљање медицинским отпадом до скоро је представљало значајан проблем због непостојања раздвајања отпада у здравственим установама и његовог одлагања на депонијама где се мешао са комуналним отпадом. Министарство здравља Републике Србије је у оквиру пројекта „Техничка подршка у управљању медицинским отпадом“ у 2007.-ој години, који је финансирала Европска унија, започело развој успешног и ефикасног система за раздвајање, сакупљање, обележавање, складиштење, третман и одлагање медицинског отпада у складу са националном законском регулативом и препорукама из земаља Европске уније.

Управљање инфективним медицинским отпадом врши се на основу Правилника о управљању инфективним медицинским отпадом и поседује систем за третман инфективног медицинског отпада који се односи на класификацију, обележавање, паковање, евидентирање, одлагање, сакупљање, интерног транспорта до постројења за управљање отпадом, мерења и третман отпада.

Завод за јавно здравље Лесковац је Централно место за третман инфективног медицинског отпада (ЦМТ) за подручје Јабланичког округа, овлашћено од стране Министарства здравља да врши сакупљање, превоз, третман и одлагање инфективног медицинског отпада. Овај систем подразумева прикупљање и третман отпада из свих домова здравља са подручја округа.

На свим местима настанка инфективног медицинског отпада, спроводи се примарна селекција, која подразумева раздвајање у посебне кесе, контејнере и обележавање. Раздвојени инфективни медицински отпад, истовремено се пакује у жути кесама као и жути контејнерима, који се обележавају налепницама за обележавање отпада који представља биолошку опасност тј. декларацијама за инфективни медицински отпад, које садрже информације о месту настанка, врсти отпада као и датуму и времену паковања.

Упаковане жуте кесе и контејнери се преноси до места привременог складиштења, а затим и до места секундарног складиштења односно у контејнер запремине 240л са кодом УН који задовољава захтеве АДР прописа. Специјализовано возило ЗЗЈЗ Лесковац за транспорт инфективног медицинског отпада, у складу са АДР прописима, превози отпад, два до три пута недељно, из свих домова здравља на округу до ЦМТ. Пристигли отпад у ЦМТ се мери, евидентира и третира у аутоклаву са пулсирајућим вакумом на температури од 121°C, при притиску од 2100 мбара.

Процес стерилизације медицинског отпада не производи никакве опасне издувне гасове који би могли да загаде околину. Третирани отпад спакован у црне кесе одлаже се као комунални отпад.

4.3.14. ФАРМАЦЕУТСКИ ОТПАД

Велики проблем за заштиту животне средине представљају готови производи који по Закону о производњи и промету лекова не могу служити за употребу, и које је потребно безбедно уништити да не би представљали опасност по здравље људи и животну средину. Највећу групу неупотребљивих производа чине лекови, помоћна и медицинска средства са истеклим роком трајања. У складу са дефиницијама

датим у Базелској конвенцији и у нашем законодавству, ови производи се третирају као посебна категорија опасног отпада, и као такви захтевају прецизна упутства за њихово уништавање.

Под уништавањем лекова, подразумева се превођење лекова намењених за уништавање прописаним методама у материје нешкодљиве по живот и здравље људи и животну средину. Одпадни лекови се могу наћи код проузвођача, код дистрибутера, у здравственим установама, апотекама, домовима здравља, болницама и осталим здравственим установама, у домовима грађана..

Под уништавањем амбалаже подразумева се деконтаминација амбалаже применом прописаних метода и њено уништавање физичким путем, или уклањање превођењем одговарајућим поступцима у облике употребљиве за рециклирање материјала, односно индустријску обраду.

Најбољи метод за уништавање лекова је контролисано спаљивање на високим температурама у инсинераторима. У републици Србији је у плану изградња таквог постројења.

На територији општине Бојник установа " Апотека Лесковац " огранак Бојник поседује радно упутство за поступање са расходом (отпадом), којим је јасно дефинисан поступак збрињавања фармацеутског отпада, што је за сада једини начин збрињавања фармацеутског отпада.

Не постоји систем збрињавања фармацеутског отпада од грађана и углавном такав отпад заврши у контејнере за комунални отпад или на " дивљој " депонији. У овом случају, грађани треба овакав отпад сами да однесу до овлашћене институције у граду која врши сакупљање.

4.4. ОЦЕНА СТАЊА

На основу приказаних података може се закључити да се основни проблеми у области управљања отпадом на територији Бојника, могу сврстати у четири групе:

- начин и могућност сакупљања отпада;
- транспорт отпада;
- одлагање отпада;
- могућност финансирања управљања отпадом.

НАЧИН И МОГУЋНОСТ САКУПЉАЊА ОТПАДА

Везано за **начин и могућност сакупљања отпада** карактеристично је:

- надлежно комунално предузеће нема спрејену базу података о комуналном отпаду
- редовно се сакупља отпад само из ужег центра Бојника, док се не располаже поузданим подацима да ли се део отпада који настаје у сеоским подручјима спаљује или одлаже на дивље депоније;
- нередовно одношење смећа;
- састав отпада даје велике могућности за рециклажу и компостирање, али се они не врше уопште;
- неправилно одлагање отпада као последица недовољног броја контејнера;

- неадекватан распоред и велики број неисправних контејнера;
- недовољна контрола чистоће;
- надлежно комунално предузеће нема сређену базу података о комуналном отпаду;
- велики број дивљих депонија се налази поред река као и покрај путева;
- треба урадити катастар загађивача за општину Бојник.

Транспорт отпада

У делу **транспорта отпада** недостаци су:

- недовољан број и врста одговарајућих модерно опремљених возила за транспорт отпада;
- неодговарајућа учесталост транспорта отпада;
- нерешено питање транспорта опасног отпада.

Набавком модерно опремљених возила за транспорт отпада, почели би да се решавају ови дугогодишњи проблеми.

Одлагање отпада

Највећи проблеми у области управљања отпадом односе се на **коначно збрињавање**, односно депоновање.

Регионална санитарна депонија још увек нема:

- организоване рециклаже у циљу валоризације секундарних сировина;
- постројење за сепарацију рециклабилног отпада;
- постројење за компостирање;
- центре за сакупљање рециклабилног отпада;
- постављених уређаја за контролу загађења ваздуха и вода.

Отварањем Регионалне санитарне депоније у Жељковцу, почела су да се решавају ова питања.

Могућност финансирања управљања отпадом

Имајући у виду финансијску ситуацију општине, узроковану тренутно светском кризом, реализација значајних инфраструктурних објеката, не може се финансирати само из постојећих средстава локалне самоуправе, односно само из интерних извора. Из тог разлога приватни капитал би се могао ангажовати у целости или делимично, за набавку неопходне опреме или нове савремене технологије. Локална заједница би могла учествовати у финансирању пројеката ангажовањем дела сопствених средстава из својих фондова или задуживањем код пословних банака.

Детаљна финансијска анализа би морала да обухвати, поуздане изворе финансијских средстава за покриће расхода у периоду имплементације пројекта као и одређивање висине тарифе из којих би се обезбедио део средстава за финансијску одрживост пројекта. Финансијска конструкција за имплементацију капиталних

инвестиције за управљање отпадом због свог обима се у пракси најчешће затвара комбинацијом из више различитих извора.

5. ИДЕЈНИ КОНЦЕПТ ИНТЕГРАЛНОГ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Концепт „интегралног система управљања отпадом“ подразумева спровођење целог низа мера које се односе на праћење и поступање с отпадом од места настанка па до места коначног збрињавања.

Најбитнији аспект спровођења Интегралног система управљања отпадом који се уводи на подручју Бојника је његово просторно планирање који мора бити у координацији са израдом Просторног плана општине. Комплетна инфраструктура мора наћи своје место у простору на основу планских докумената на локалном и државном нивоу.

Интегрални систем управљања отпадом на подручју Бојника ће се уводити фазно. Изградњи појединих инфраструктурних компоненти претходи студија на нивоу општине, која треба да сагледа све техничке, финансијске и просторне сегменте и дође до најбољег решења.

5.1. ОСНОВНЕ ОПЦИЈЕ ИНТЕГРАЛНОГ СИСТЕМА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Основне опције интегралног система управљања отпадом полазе од начела потпуног надзора отпада од места настанка па до места коначне обраде и збрињавања. Између ове почетне и крајње тачке постоји низ мера које су у поступку спровођења хијерархијски подређена једна другој и обухвата следеће хијерархијске опције:

1. Избегавање настанка отпада;
2. Смањење количина и врста отпада;
3. Поновна употреба отпада за исту намену уз обраду;
4. Рециклирање отпада, искоришћавање уз обраду;
5. Обрада отпада;
6. Одлагање отпада.

У почетној тачки интегралног система управљања отпадом се постављају захтеви за смањење настанка отпада који увелико зависе од понашања појединца и друштва у целини и дефинисане су категорије и врсте отпада. Свака категорија и врста отпада има посебан ток обраде и збрињавања.

У интегралном систему управљања отпадом, две су главне одреднице одвојеног прикупљања и то:

- издвајање корисних компоненти као секундарних сировина и
- издвајање проблематичних ствари с циљем њихове детоксикације и рециклирања.

5.2. КОНЦЕПТ ПРИСТУПА ИНТЕГРАЛНОМ СИСТЕМУ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Концепт ће се спроводити кроз следеће активности:

- одвојено прикупљање појединих токова отпада из домаћинства;
- инсталирање инфраструктуре (центар за сакупљање комуналног отпада, центар за одвојено сакупљање рециклабилног отпада, постројења за управљање отпадом, регионална санитарна депонија итд.);
- специјално прикупљање гломазног отпада (свакодневно, периодично или по позиву);
- подршку јавности и свих учесника (програм активности за јавност треба бити перманентан како би јавности био јасан интегрални поступак управљања отпадом).

5.2.1. ОДВОЈЕНО ПРИКУПЉАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ТОКОВА ОТПАДА ИЗ ДОМАЋИНСТАВА

Тренутно се, отпад настао у домаћинствима на подручју Бојника и Драговца, прикупља помоћу контејнера за комунални отпад. Тиме су задовољене основне потребе становништва везано за одлагање отпада.

У плану је успостављање система примарне селекције прикупљеног отпада помоћу одвојених посуда у домаћинствима и тиме би се омогућило одвајање корисних делова отпада на самом месту настанка. Систем би се имплементирао или у виду две посуде (једна посуда за "суви" отпад: папир/картон, стакло, пластична фолија, амбалажа и дрвена амбалажа а друга за тзв. "мокри" отпад: храна, баштенски отпад, употребљене пелене и женски улошци, прљав папир и картон, итд.). Наведени систем би омогућио олакшано одвајање најзаступљенијих врста отпада на самом месту настанка, тј. домаћинствима и у тзв. правним лицима: трговинама, индустрији, институцијама, болницама и установама, а погодан је за примену у свим срединама.

5.3. ОДГОВОРНОСТ И ОБАВЕЗЕ СУБЈЕКТА У УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ

Новим законом о управљању отпадом утврђене су одговорности и обавезе за све субјекте у управљању отпадом. Одговорности у процесу унапрђивања интегралног система управљања отпадом са дефинисаним улогама и активностима су следеће:

СРПСКИ ПАРЛАМЕНТ И ВЛАДА

- водити политику и усмеравати стратегију управљања отпадом.

МИНИСТАРСТВО ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА

- предлагати и обезбеђивати услове за успешно управљање отпадом и додатне финансијске изворе;
- подстицати и повезивати јединице регионалне и локалне самоуправе са циљем заједничког планирања и градње објеката и постројења за управљање отпадом;
- стимулисати куповање еколошки прихватљивих производа.

ФОНД ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

- спроводити, односно подржавати активности нужне у процесу унапређивања интегралног система управљања отпадом;
- подстицати чистију производњу;
- осигуравати додатне финансијске изворе и наменско враћање финансијских средстава,

АГЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- израђивати поуздану базу података о врстама, количинама, местима настанка и одлагања свих врста отпада;
- водити и унапређивати информациони систем заштите животне средине с информационим системом управљања отпадом;
- осигуравати приступ подацима и информацијама широј јавности.

ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

- просторним планом утврдити локације за објекте и постројења за управљање отпадом;
- организовати прикупљање и сигурно одлагање (комуналног) отпада, као и одвојено прикупљање секундарних сировина и биоотпада, организовање превоза до центара за управљање отпадом у складу са стандардима и планом управљања отпадом општине/града;
- достављати податке у складу с прописима и систематски едуковати и информисати локалне управне структуре и становништво;
- стимулисати куповање еколошки прихватљивих производа.

ПРОИЗВОЂАЧИ ОТПАДА - ДОМАЋИНСТВА

- одлагати отпад на одговарајући начин;
- одлагати отпад намењен поновној употреби (папир, стакло, ПЕТ амбалажа, лименке, старо гвожђе, биоотпад и др.) или посебној обради (батерије, уља, биоотпад, лекови и др.) у одговарајуће посуде за одлагање или на друга одговарајућа места и начин (нпр. компостирање);
- куповати производе који садрже рециклабилне материјале и куповати производе и користити услуге које стварају мање отпада;
- бити активни учесник у спровођењу програма и активности на унапређивању система управљања отпадом.

ДРУГИ ПРОИЗВОЂАЧИ ОТПАДА И ПРОИЗВОДА

- израдити план управљања отпадом;
- пријављивати све врсте и количине произведеног отпада;
- омогућити (и платити) одвојено сакупљање, превоз и употребу и/или збрињавање (обраду и/или одлагање) отпада којег стварају;
- избегавати стварање отпада и смањивати отпад на месту настанка

УВОЗНИЦИ И ИЗВОЗНИЦИ

- увозити производе који стварају мање количине отпада и мање штетног отпада који се лакше рециклирају и који се могу поновно користити;
- одговарајуће обележавати производе;
- осигурати одвојено сакупљање и збрињавање отпада од производа које су ставили на тржиште;
- достављати податке према прописима.

САКУПЉАЧИ ОТПАДА

- прибавити потребне дозволе за обављање делатности;
- пријављивати сакупљене врсте и количине отпада;
- организовати коначно збрињавање/одлагање отпада код овлашћеног обрађивача.

ПРЕВОЗНИК ОТПАДА:

- прибавити потребне дозволе за обављање делатности;

ОБРАЂИВАЧИ ОТПАДА (Оператер постројења за складиштење, Оператер постројења за третман и одлагање отпада)

- прибавити прописане дозволе за обављање делатности;
- обрађивати отпад користећи најбоље доступне технологије,;
- пријавити врсте и количине отпада које су рециклирали, збринули (обрадили или одложили) надлежном телу;
- управљати појединим врстама отпада на прописани начин;
- наплаћивати збрињавање према количини отпада.

СТРУКОВНЕ, ПОСЛОВНЕ, КОНСУЛТАНТСКЕ И ДРУГЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

- спроводити програме којима се унапређују пракса, свест и информираност и подстицати учешће јавности;
- спроводити програме енергетске ефикасности и чистије производње;
- заговарати најбоље доступне технологије тзв. БАТ технологије;
- спроводити друге активности у процесу унапређивања целовитог система управљања отпадом.

5.4.ПРОЦЕНА КРЕТАЊА КОЛИЧИНА ОТПАДА У БОЈНИКУ ДО 2020.год

Пројекција количина отпада која ће се стварати на подручју општине Бојник до 2020. године, на основу чега је и рађен концепт интегралног управљања отпадом, је процена тренда који се темељи на:

- до сада евидентираним и доступним подацима о количинама и саставу отпада
- попису становништва из 2002.године и услуга збрињавања отпада
- процењеном повећању животног стандарда
- промени структуре и развоју привреде
- и другом.

Приказ будућих количина отпада у Бојнику, који се темељи на наведеним претпоставкама дат је у документу " Стратегија управљања отпадом за период

2010. – 2020. године", где се у поглављу 7.1.Пројекција количина отпада, у Прилогу 3. у табели Пројекција количине произведеног комуналног отпада до 2020., наводи количина произведеног отпада за општину Бојник у износу од 1.238 тона у 2009. години и пројекција од 1.759 тона отпада у 2020. години.

6. МЕРЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ У БОЈНИКУ

Управљање отпадом обухвата мере за спречавање настанка и смањивање количина отпада, без употребе поступака и/или начина који представљају ризик по животну средину те мере за спречавање штетног деловања отпада на људско здравље и животну средину.

6.1. ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ И СМАЊЕЊЕ КОЛИЧИНЕ КОМУНАЛНОГ ОТПАДА

Избегавање отпада се дефинише као скуп мера којима се у процесима производње, потрошње робе, паковања и коришћења постиже смањење и/или потпуно избегавање отпада тј. којима се постиже производња отпада који се може обрадити и/или поновно употребити.

Коришћењем погодних начина производње и обраде, увођењем на тржиште „повољних“ врста производа и еколошко свесним понашањем крајњих потрошача, смањиће се количине и штетност отпада које би требало обрадити и/или одложити.

ОПШТЕ ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ И СМАЊЕЊЕ НАСТАНКА ОТПАДА И ПРОИЗВОДЊИ И ПОТРОШЊИ

Опште мере су следеће:

- избегавати настанак отпада у производњи применом технологије која не ствара отпад или има мање отпада којег треба обрадити;
- враћати отпад у властиту производњу, упућивати га на рециклирање и користити у другим производним процесима;
- стимулисати куповине еколошки повољних производа (могу се рециклирати, нису у једнократној амбалажи, односно при куповању преферирати повратну амбалажу, смањити коришћење пластичних кеса и сличне амбалаже и др.);
- користити медије и образовне институције за едукацију произвођача и потрошача о могућим начинима избегавања настанка отпада и/или његовог могућег смањења и промовисати начела чистије производње у индустрији као и означавања еколошких повољних производа (радио, ТВ, новине, панои, „отворени телефон“ за комуникацију са грађанима, информативне веб странице, едукативни и рекламни материјал).

УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА ОДВОЈЕНОГ САКУПЉАЊА И РЕЦИКЛИРАЊА ОТПАДА

- успоставити функционалне системе сакупљања и рециклирања појединих компонената комуналног отпада (стакло, папир, пластика, метали, разградиви отпад из кухиња и вртова итд.);
- уводити системе одвојеног сакупљања комуналног отпада.

МЕРЕ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ И СМАЊЕЊЕ НАСТАЈАЊА КОМУНАЛНОГ ОТПАДА У ДОМАЋИНСТВИМА

Конкретне мере су следеће:

- избегавати сувишну папирну и картонску амбалажу, јер се нпр. текући напизи могу узимати у повратним боцама (нпр. стаклене боце);
- поновна употреба амбалаже (боца, кеса);
- куповати храну, хигијенска средства и средства за чишћење у великим паковањима;
- треба избегавати куповину производа за једнократну употребу, тј. оних производа који се недуго након употребе бацају (папирнате чаше, таџири, прибор, салвете);
- избегавати коришћење фолија на начин да се нпр. за намирнице користе посуде које се могу затворити;
- избегавати сувишно куповање конзервиране хране која доноси велике количине отпада, и уместо тога куповати свеже намирнице;
- уколико могућности допуштају, органску храну компостирати у малим компостним јединицама које се могу сместити или на балкону или окућници;
- старе ствари (нпр. роба, уређаји) не бацати већ продати или поклонити. Исто тако при куповини истих водити рачуна о трајности и њиховој рециклабилности;
- куповати квалитетне производе који се могу репарирати тј., поправити и који троше мање енергије (струја, вода).

МЕРЕ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ И СМАЊЕЊЕ НАСТАЈАЊА ШТЕТНИХ СТВАРИ У КОМУНАЛНОМ ОТПАДУ

На више начина се може утицати да дође до смањења тзв. штетних ствари по околину:

- рационално користити хемијска средства за чишћење и одржавање;
- одабирати и користити производе без штетних ствари;
- избегавати коришћење хемијских средстава за кућно биље;
- користити апарате на струју или апарате с батеријом која се може поново пунити;
- не куповати сувишне дозе лекова (депонија за фармацеутски отпад мора бити смештена и изграђена у складу са важећим прописима; бионеразградиви антибиотици, цитостатици и дезинфекциона средства не смеју се испуштати у канализациони систем; није дозвољено неконтролисано спаљивање лекова; није дозвољено неефикасно и несигурно

- раздвајање и неконтролисано одлагање; лекови се складиште у складиштима опасног отпада, у бурадима, и имобилишу се на пример инкапсулацијом);
- не користити прекомерно средства за бојење, лакове и разређивање;
 - јединица локалне самоуправе треба омогућити одговарајућу инфраструктуру за одвојено прикупљање различитих проблематичних ствари које настају у домаћинство;
 - привредне делатности требају применити производне сировине које су »пријатељске за околину« и на тај начин директно допринети смањењу штетних ствари у отпаду. Исто тако привреда кроз технолошка решења мора омогућити поновну употребу штетних ствари у производњи и на тај начин омогућити њихов кружни ток;
 - у потрошњи је потребно смањити и избећи настанак штетних ствари правилном употребом производа и коришћењем еколошки квалитетнијих производа.

МЕРЕ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ И СМАЊЕЊЕ КОМУНАЛНОГ ОТПАДА ИЗ ЈАВНИХ И УСЛУЖНИХ ДЕЛАТНОСТИ

Комунални отпад из јавних и услужних делатности подразумева отпад из администрације у градским службама, банкама, пословним уредима, школама, социјалне и остале државне и регионалне службе, угоститељство, хотели, кантине, болнице итд.

Код свих мера за избегавање отпада принципијелно се ради о увођењу штедљивости у потрошњи материјалних добара:

- у градским, регионалним и осталим државним службама користити канцеларијске материјале у количини примереној за обављање послова (канцеларијски намештај, писаћи прибори, папири, лепила, разни пластични производи итд.), те исте након употребе одвојено прикупљати и враћати овлашћеним обрађивачима;
- у школама и установама омогућити рециклажу, посебно папира који се појављује у највећој количини те користити намештаје и опрему с дужим веком трајања;
- у угоститељским радњама избегавати понуду намирница у малим паковањима, не користити пиће у неповратним боцама и не користити једнократни прибор за јело. Такође избегавати или смањити коришћење папирнатих марамица и убруса;
- у здравственим установама смањити коришћење једнократно употребљивих производа, осим у случају када то захтевају други здравствени и хигијенски разлози.

6.2. МЕРЕ УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ПРЕМА НАЈБОЉОЈ ДОСТУПНОЈ ТЕХНОЛОГИЈИ КОЈА НЕ ЗАХТЕВА ПРЕВИСОКЕ ТРОШКОВЕ

Најбоље расположиве технологије (БАТ) у збрињавању чврстог комуналног отпада су оне које постижу најбоље ефекте у смањењу количина отпада које је

потребно збринути одлагањем отпада, искориштавању енергије отпада и смањењу емисија у ваздуху.

Најчешће се примењују следеће технологије:

- биолошка обрада одвојено сакупљеног биоразградивог (зеленог) отпада с јавних површина и биоразградивог отпада из домаћинства;
- термичка обрада гаса са депоније
- термичка обрада отпада;
- механичка обрада чврстог отпада (МО).

6.3. МЕРЕ ОДВОЈЕНОГ САКУПЉАЊА И УПОТРЕБЕ ОТПАДА У БОЈНИКУ

Главну улогу у уређеном целовитом систему управљања комуналним отпадом има одвојено прикупљање корисних компоненти на месту настанка и њихова употреба. На тај начин се директно утиче на избегавање и смањење количина комуналног отпада.

6.3.1. ИЗДВАЈАЊЕ ОТПАДА НА МЕСТУ НАСТАНКА

Издвајање отпада на месту настанка, пре могућег мешања с осталим компонентама комуналног отпада назива се примарна рециклажа, тј. становници сами сортирају у посебним контејнерима или врећама, или доносе на посебне платое као што су сабирна дворишта, трансфер станице или пак рециклажна дворишта. Места настанка комуналног отпада су углавном домаћинства, као и јавне и услужне делатности у којима настају знатне количине тзв. опасних материјала.

Овај начин одвојеног сакупљања отпада на месту настанка има низ предности јер се одвија у непосредној близу настанка отпада, смањује се контаминација животног простора, сировине су квалитетније јер имају мање нечистоћа, смањују се трошкови транспорта и одлагања, прикупљени материјали се могу директно пласирати на употребу и рециклажу.

Када говоримо о комуналном отпаду тада се корисним деловима сматрају папир и картон, пластика, текстил, стакло, метали, гломазни отпад претежно металног састава, биоразградиви отпад и зелени отпад. Уз корисне делове у комуналном отпаду се јавља и одговарајући удео штетних (опасних) материја као што су: акумулатори, батерије, лекови, боје и лакови, растворачи, уља, сијалице итд. За сваку врсту отпада потребно је тачно одредити величину, врсту, боју и број посуда.

Опште мере су следеће:

- Примарну рециклажу и одвојено сакупљање отпада спроводити само за оне отпадне ствари које се могу технички и финансијски вратити у кружни ток.
- Поставити центре за сакупљање комуналног отпада за издвојено сакупљање папира, стакла, ПЕТ амбалаже и металне амбалаже те проблематичних ствари као што су лекови и батерије;

- Осигурати издвојено сакупљање отпада у центрима за одвојено сакупљање рециклабилног отпада;
- Организовати издвојено сакупљање гломазног отпада;
- Сакупљати свежење, картонске амбалаже из трговина у насељима и »шопинг центрима«;
- Осигурати издвојено сакупљање зеленог отпада с јавних површина и његово компостирање као и издвојено сакупљање биоотпада из домаћинства и туристичке привреде у посебним посудама и обезбедити компостирање;
- Спровести едукацију потрошача путем радија, телевизије, натписима у новинама и свим осталим начинима јавног информисања;
- Едукацију од стране особа које имају адекватно знање о тој проблематици започети у најранијој доба преко вртића, у основним и средњим школама и у предузећима и осталим установама у надлежности локалне самоуправе.

Одвојено сакупљање комуналног отпада у привредним делатностима

Сви привредни субјекти, произвођачи мешаног комуналног отпада и отпада сличног комуналном, морају предузети мере за одвојено прикупљање појединих делова на месту настајања отпада и дужан је да успостави одвојени систем прикупљања према својој делатности уз обавезно издвајање корисних компоненти комуналног отпада. Наведено значи да у оквирима радног простора мора бити осигурано једно или више места за одлагање папира, пластике, металног отпада, ПЕТ-а, дрва, текстила, посебних категорија отпада и компоненти гломазног отпада.

Одвојено сакупљање комуналног отпада из јавних и услужних делатности

Као и у претходном случају, компоненте комуналног отпада потребно је одвојено прикупљати у склопу радних простора јавних и услужних делатности. Систем прикупљања је потребно успоставити према типу делатности. Код школа и установа нагласак је потребно ставити на прикупљање папира. У државним службама нагласак је осим на папир потребно ставити и на одвојено прикупљање проблематичних ствари (тонери, пластика, канцеларијски материјал, ЕЕ отпад). Хотели, ресторани и сличне угоститељске делатности уз корисне компоненте комуналног отпада, нагласак требају дати на избегавање хране, хигијенских потрештина и осталих производа пакованих у једну дозу и на одвојеном прикупљању биоотпада. Здравствене установе требају такође одвојено прикупљати папир и пластику, а остале отпадне ствари према Правилнику о поступању с медицинским отпадом. Зелени отпад с јавних површина никако се не сме мешати с комуналним отпадом, већ се треба посебно прикупити и обрадити у посебном току (компостирање).

Одвојено сакупљање отпада у домаћинствима

Одвојено сакупљање комуналног отпада, највећим делом се реализује у домаћинствима. Одвојено прикупљени папир, пластика, метал, опасне компоненте (нпр. батерије и лекови) и стакло мора се збрињавати путем центара за сакупљање комуналног отпада односно центара за одвојено сакупљање рециклабилног отпада.

Издвојени биоотпад се може прикупљати у мање биопосуде, а када се исте напуне, празне се у веће биопосуде које се налазе уз посуду за мешани комунални отпад.

6.3.2. ИНФОРМИСАЊЕ ЈАВНОСТИ

Успех и реализација свих заданих циљева рециклаже отпада значајно зависи од информисаности и континуираном образовању свих учесника у процесу стварања и управљања отпадом. Стога је нужно континуирано информисање и образовање свих учесника у процесу одвојеног прикупљања комуналног отпада. Систематско информисање јавности о активностима о начинима и важности примарне рециклаже потребно је обављати путем писаних медија, радија и телевизије.

6.4. МЕРЕ САНАЦИЈЕ ОТПАДОМ ЗАГАЂЕНЕ ОКОЛИНЕ И НЕУРЕЂЕНИХ ДЕПОНИЈА

6.4.1. САНИРАЊЕ И ЗАТВАРАЊЕ ПОСТОЈЕЋИХ ДЕПОНИЈА

Задатак у предстојећем периоду ће бити да се све несаниране депоније санирају и затворе. Депонија у Придворици је депонија која се до скора користила као депонија за одлагање комуналног отпада са подручја Бојника. Општина Бојник има главни пројекат санације одлагалишта чврстог комуналног отпада на кп.бр.74/1 КО Придворица на који је Министарство животне средине и просторног планирања издало сагласност 03.03.2009 године и у најскорије време се планира реализација овог пројекта.

6.4.2." ДИВЉЕ ДЕПОНИЈЕ "

У сврху контроле и евидентирања „дивљих депонија“, надлежно комунално предузеће је успоставило базу података, која се месечно ажурира у складу с обављеним санацијама са тачним подацима о количинама отпада и броју одвоза. У сарадњи с Дирекцијом за урбанизам, имовинско-правне, комуналне и инспекцијске послове, поставиће се баријере у облику бетонских блокова на локације учесталих места настанка „дивљих депонија“.

Планиране приоритетне мере с циљем унапређења стања и санације су:

- појачати контролу и надзор (комунална полиција и инспекцијске службе) те променити однос казни за „дивље одлагање“ и цене одлагања на уређене депоније
- функционално пренаменити очишћене површине
- систематско едуковати становништво, за што је потребно користити медије и образовне институције
- грађане информисати о броју телефона и надлежној служби којој могу пријавити особе које неодговорно поступају с отпадом.

6.5. МЕРЕ ПРАЋЕЊА И СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

Са мониторингом отпада је започето 2005. године у склопу активности Агенције за заштиту животне средине на успостављању информационог подсистема о управљању отпадом, а на основу Правилника о методологији за израду интегралног катастра загађивача.

Праћење генерисања индустријског отпада се спроводи у оквиру Интегралног катастра загађивача и тим регистром су обухваћена предузећа за која се издаје интегрисана дозвола. У Агенцији се, у 2009 години започело са прикупљањем података и о медицинском и фармацеутском отпаду.

Закон о управљању отпадом Агенцији за заштиту животне средине даје низ нових овлашћења везаних за прикупљање података о управљању свим врстама отпада, на првом месту, индустријског отпада, амбалаже и амбалажног отпада, посебних токова отпада итд, са којом локална самоуправа треба да успостави контакт у вези размене информација и изградње јединственог информационог система.

6.5.1. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА

Индикатори су веома важни за успешну оцену предузетих мера и активности. Избор индикатора одражава везу са кључним предложеним инструментима. Одабрани индикатори су припремљени на основу потреба за подацима на локалном нивоу, као и обавеза које проистичу у оквиру међународне размене података и међународно су упоредиви и усаглашени.

Индикатори за праћење спровођења Плана

А НАСТАЈАЊЕ ОТПАДА		
1.	Укупна количина произведеног отпада	Укупна количина произведеног отпада годишње (t/год.)
		Укупна количина произведеног отпада по становнику годишње (kg/стан/год.)
		Укупна производња отпада по групама према Каталогу отпада годишње (t/група/год.)
2.	Интензитет производње отпада	Количина отпада по становнику (kg/стан) према БДП по становнику (ЕУР/стан)
3.	Количина произведеног комуналног отпада	Количина произведеног комуналног отпада годишње (t/год.)
		Количина прикупљеног комуналног отпада годишње (t/год.)
		Производња комуналног отпада по становнику (kg/стан/год.)
		Број становника обухваћених прикупљањем комуналног отпада (% од укупног броја становника)
		Укупна производња отпада из домаћинства (t/год)
4.	Количина произведеног опасног отпада	Укупна количина одвојено прикупљених врста отпада - папир, стакло, метал, пластика, органски отпад, биоотпад и др. (t/врсти/год.)
		Количина произведеног опасног отпада годишње (t/год.)
		Количина произведеног опасног отпада по становнику годишње (kg/стан/год.)
		Количина произведеног опасног отпада из домаћинства (t/год.)
5.	Количина произведеног	Количина произведеног опасног отпада по групама отпада из Каталога отпада (t/год.)
		Укупна количина произведеног индустријског отпада

	индустријског отпада	Производња отпада по групама према Каталогу отпада годишње (t/група/год.)
6.	Количина произведеног амбалажног отпада	Количина произведеног амбалажног отпада годишње (t/год.)
		Производња амбалажног отпада по становнику (t/стан./год.)
		Удео рециклиране кол. по врсти амбалажног материјала у укупној кол. произведене врсте (% од укупне количине)
7.	Количина произведеног биоразградивог отпада	Укупна количина произведеног биоразградивог отпада годишње (t/год.)
		Производња биоразградивог отпада по становнику (kg/стан/год.)
		Количина биоразградивог отпада употребљена за компостирање (t/год.)
8.	Количина произведеног отпада од грађења и рушења	Укупна количина произведеног отпада од грађења и рушења годишње (t/год.)
		Производња отпада од грађења и рушења по становнику (kg/стан/год.)
9.	Количина произведеног електронског и електричног отпада	Укупна количина произведеног електронског и електричног отпада годишње (t/год.)
		Укупна количина произведеног електронског и електричног отпада по становнику годишње (kg/стан/год.)
10.	Количина отпадних возила	Број отпадних возила годишње (бр/год.)
		Број отпадних возила по становнику годишње (бр/стан/год.)
11.	Количина отпадних гума	Количина произведеног отпада од отпадних гума (t/год.)
		Производња отпада од отпадних гума по становнику годишње (kg/стан/год.)
12.	Количина произведеног отпадног уља	Укупна количина уља стављених на тржиште (t/год.)
		Количина скупљеног отпадног уља годишње (t/год.)
13.	Количина произведеног отпадног муља из уређаја за пречишћавање отпадних вода	Количина произведеног муља из уређаја за пречишћавање отпадних вода годишње (t суве материје/год.)
		Количина произведеног отпадног муља из уређаја за пречишћавање отпадних вода по становнику годишње (kg/стан/год.)
14.	Количина медицинског и отпада сличног медицинском	Укупна количина медицинског и отпада сличног медицинском (t/год.)
Б. ИНФРАСТРУКТУРА (ОБЈЕКТИ, ПРИВРЕДНИ СУБЈЕКТИ)		
1.	Санитарне депоније	Број санираних санитарних депонија (бр.)
		Укупан капацитет санираних санитарних депонија (t)
		Преостали капацитет санитарних депонија (t)
2.	Овлашћени привредни субјект за управљање отпадом	Укупан број привредних субјеката (бр.)
		Број привредних субјеката према врстама отпада (бр.)
Ц. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ		
1.	Количина рециклираног отпада	Укупна количина рециклираног отпада (t/год.)
		Укупна количина рециклираног амбалажног отпада (t/год.)
		Укупна количина рециклираног амбалажног отпада према врстама (t/год.)
2.	Количина биоразградивог отпада	Укупна количина биоразградивог отпада (t/год.)
3.	Количина издвојено прикупљеног отпада	Укупна количина издвојено прикупљеног отпада (t/год.)
		Укупна количина издвојено прикупљеног отпада по врстама (t/год.)
		Укупна количина издвојено прикупљеног амбалажног отпада (t/год.)
Д. ПРЕКОГРАНИЧНО КРЕТАЊЕ ОТПАДА		

1.	Прекогранично кретање отпада	Укупно прекогранично кретање отпада годишње (увоз/извоз/транзит) (t/год.)
		Укупно прекогранично кретање опасног отпада (извоз/транзит) (t/год.)
		Прекогранично кретање опасног отпада (извоз/транзит) према врстама из Каталога отпада (t/год.)

6.5.2. МЕРЕ НАДЗОРА И ПРАЋЕЊА УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

За ефикасност управљања отпадом у Бојнику од нарочите је важности примена мера надзора и праћења управљања отпадом.

Планиране опште мере су следеће:

1. Осигурати сталан надзор тока отпада
2. Осигурати сталан надзор депонија
 - вршити надзор у процесу санирања старих депонија
 - вршити надзор чишћења „дивљих“ депонија

3. Одвојено сакупљање и обрада

За надзор на спровођењу одвојеног сакупљања појединих компоненти отпада треба:

- координисати, анализирати, надзирати и посебно радити на пословима везаним за управљање отпадом;
- осигурати средства за спровођење предвиђених активности према годишњем плану;
- надзирати опрему и објекте – одржавање и спречавање могућег посредног или непосредног штетног утицаја на околину;
- контролисати рад концесионара и надзирати ток одвојено сакупљеног отпадног материјала контролом евиденција, потврда о преузимању материјала од стране обрађивача или крајњег корисника и др.;
- осмишљавати и спроводити едукацију становништва посредством новина, радија, телевизије, летака, проспеката и на друге начине, а нарочито на подручјима на којима постоје одговарајућа средства за спровођење одвојеног сакупљања.

4. Мониторинг

Планиране мере спровођења мониторинга су следеће:

- осигурати сталан надзор тока отпада
- унапредити одвојено сакупљање
- осигурати сталан надзор рада Регионалне депоније, објеката за одвојено сакупљање, предобраду и обраду одвојено сакупљеног отпада
- контролисати рад концесионара и ток одвојено сакупљеног отпадног материјала
- спроводити едукацију становништва

- осигурати средства за спровођење предвиђених активности према годишњем плану.

6.5.3. ПРАЋЕЊЕ ТОКОВА ОТПАДА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

Произвођачи, сакупљачи, обрађивачи отпада и сви они који управљају отпадом обавезни су, једном годишње, податке о врстама, количинама и токовима отпада доставити надлежном органу локалне самоуправе. Неке врсте отпада у систем се, из различитих разлога, врло слабо пријављују, подаци су често непотпуни или лошег квалитета. Стога још увек се не може осигурати потпуни и поуздани подаци о количинама, врстама и токовима производног отпада.

6.5.4. МЕРЕ РАЗВИЈАЊА ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА

Један од основних компоненти Интегралног система управљања отпадом је његов информациони систем, који обједињује проток информација о свим врстама отпада дајући једноставан и ефикасан приступ информацијама техничког, правног, институционалног и финансијског карактера, а у циљу што бољег планирања будућих активности по овом питању. Информациони систем управљања отпадом ће играти најважнију улогу у ревизионим фазама планирања, тако што ће осигурати квалитетну информацију у циљу побољшања праксе управљања отпадом.

Према стратешким одредбама, јединствени информациони систем ће се увести на подручју читаве Републике, а с друге стране, предстојеће обавезе Србије према ЕУ у извештавању о стању животне средине ће се умногоме заснивати на информацијама једног оваквог система.

Информациони систем управљања отпадом – основе

Основна почетна функционална целина информационог система је катастар генератора отпада на подручју општине. Катастар обухвата информације о генераторима отпада по врстама отпада, и потребно је идентификовати све генераторе. Следећа корак је категоризација податка где се генераторима додељују врсте отпада које производе, а потом треба утврдити начине прикупљања података односно израду процедура за прикупљање података по врстама, набавку потребне опреме за мерење и сама мерења. Измерени подаци служе као улаз у фазу моделовања, где се праве различити сценарији кретања параметара. Моделовањем се долази до предвиђања појаве ризика у одређеним околностима, тако да се на време покрећу активности на уклањању ризика путем планирања и доношења одлука. Овај проток и надоградња информација представља основ за даљи развој интегралног система управљања отпадом.

Информациони систем управљања отпадом ће бити заснован на ГИС платформи. Сви ће подаци бити просторно дефинисани. Систем категоризује податке првенствено по врстама отпада повезивајући их са њиховим генераторима.

Осим тога, информације о количинама и локалитетима инфраструктуре, неконтролисаних и „дивљих“ депонија, схемама прикупљања отпада допуњавају комплетну информацију о интегралном систему управљања отпадом. Резултат фазе моделовања и предвиђања су подаци о пројекцијама количина појединих врста отпада и идентификација и статус тренутних проблема.

Институционални оквир информационог система

План управљања отпадом на подручју града предвиђа успостављање организационе структуре информационог система кроз проширење задужења по питању прикупљања података о активностима која иначе обављају надлежни органи локалне самоуправе на подручју Бојника и њихово умрежавање са хијарархијским вишим институцијама задужене за исту врсту послова. На слици је дата оквирна будућа организациона схема информационог система на подручју Бојника.

Центар за прикупљање информација се успоставља на нивоу града и састављен је од структурних јединица за прикупљање података, њихову обраду и извештавања према неким вишим субјектима информативног система управљања отпадом, на републичком нивоу. Јединица за прикупљање података има задатак да прикупи податке о оним специфичним токовима отпада који нису другачије покривени системом прикупљања, тј. не постоји тело/институција која је одговорна за поменуто. Са друге стране, у систем су умрежене и постојеће организације којима је задатак збрињавање отпада, које имају задатак достављања података централном телу на даљу обраду.

Развој капацитета информационог система управљања отпадом

Следећа у низу активности је везана за **Израду концепта Информационог система и утврђивање процедура за проток информација**. Ова студијска активност ће служити као темељ за даљи развој система, а треба да обухвати следеће:

- категоризацију врста отпада;
- дефинисање структуре информационог система;
- израду процедура за проток информација;
- спецификација опреме за прикупљање података са проценом вредности;
- спецификација софтверске апликације и хардверских компоненти за умрежавање.

Након утврђеног концепта будућег информационог система прелази се на развој његових капацитета, како техничких тако и кадровских. Три су главна задатка која треба имплементирати у кратком периоду:

- набавка и инсталација ГИС апликације и умрежавање компоненти система;
- набавка и инсталација опреме за прикупљање података;
- едукација тимова укључених у рад информационог система.

На основу резултата концептуалне студије прећи ће се у набавку инсталације ГИС апликације, а потом на умрежавање свих компоненти система, што ће осигурати брз проток информација. Све организационе јединице система ће бити опремљене потребном опремом са слање и примање података, карактеризираних по

раније утврђеним основама. Свака активност или промена на терену се локално уноси у систем, а истовремено потхрањује у централну базу података. Ове две активности су предвиђене да се имплементирају у две фазе.

Операционализација система није могућа без адекватне стручне едукације особља које ће радити на систему. Коришћење софтверске апликације и опреме за прикупљање податка захтева стручност у руковања. Због тога се предвиђа организовање програма обуке по кључним тематским целинама.

7. СОЦИО-ЕКОНОМСКИ АСПЕКТ

За остварење постављених развојних циљева и задатака потребне су битне промене у социјалном, привредном и културном смислу, и због тога васпитање и образовање за управљање отпадом и заштиту животне средине, у институционалном и ванинституционалном систему, мора бити трајни процес који подразумева стицање потребних знања, обликовање ставова и понашања, те припремање за одговорно доношење одлука уз развијање спремности сваког појединца за лично деловање.

Суштински је неопходно показати јавности утицај погрешног одлагања отпада на животну средину и коначно на њихово здравље и дугорочно, трошкове за ремедијацију (који се надокнађују из пореза и наплата од грађана) и важно је да предложен систем управљања отпадом буде разматран и реализован уз учешће јавности, као и да ће дати систем управљања отпадом донети повраћај средстава из пореза кроз принцип загађивач плаћа. Такође, грађани морају да имају приступ информацијама, што је и озваничено усвајањем Закона о потврђивању конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција).

Са становишта спровођење Плана **циљне групе** су:

- грађани Бојника,
- произвођачи производног отпада, нарочито мали произвођачи
- становништво које живи у непосредној близини депоније отпада или неког другог објекта за управљање отпадом која се тек треба изградити и сл.
- привреда
- стручњаци различитих профила
- научне установе
- васпитно-образовне установе
- средства јавног информисања
- невладине организације
- политичке странке
- финансијске установе
- могући будући инвеститори
- особе које утичу на стварање јавног мишљења
- и др.

7.1. МЕРЕ ЕДУКАЦИЈЕ

Мере за остваривање постављених циљева су:

1. развијати програме образовања за све друштвене - циљне групе и истраживати најделотворније методе у васпитању и образовању у области заштите животне средине и примењивати их;
2. спроводити континуирану кампању (информисање/кампање) с циљем смањивања настајања отпада у производњи и потрошњи
3. осигурати јединствено координисано и континуирано промовисање заштите околине посредством локалне самоуправе општине Бојник
4. редовно припремати летке, књиге, интернетске информације и друге облике комуницирања о проблемима с отпадом у Бојнику.
5. Посебна пажња мора бити посвећена школама. Ефикасно образовање и мотивација у основној школи ће имати дугорочне ефекте на понашања појединаца. У каснијем добу, ови појединци постају учесници у реализацији разних иницијатива у управљању отпадом, кроз свакодневни контакт са отпадом.

7.2.МЕРЕ УЧЕШЋА ЈАВНОСТИ

Неопходно је презентовати План управљања отпадом на подручју Бојника и тиме омогућити свим заинтересованим странама увид у генералну концепцију и детаље Плана. Посебну пажњу треба указати учешћу јавности и размотрити све примедбе. Из тог разлога неопходно је организовати јавну расправу.

Повратне информације јавности су од изузетног значаја за проблеме, који су предмет јавне расправе. Дијалог притом остварен би објаснио неопходност имплементације решења управљања отпадом уз њихово унапређивање.

Преглед акција обезбеђивања учешћа јавности:

- спроводити трајну комуникацију с јавношћу и у том смислу целовито, тачно и правовремено информисати о стању животне средине и свим активностима, као и резултатима на подручју управљања отпадом, заштите животне средине и одрживог развоја;
- правовремено укључивање грађана и других произвођача отпада у решавање проблема отпада на подручју Бојника;
- организовање акција у циљу заштите животне средине са грађанима;
- рад волонтерских организација за промовисање заштите животне средине;
- повезивање надлежних служби локалне самоуправе за спровођење одлука из области управљања отпадом.

8. ФИНАНСИЈСКА АНАЛИЗА И ПРОЦЕНА ТРОШКОВА

Ради одређивања одговарајућих трошкова веома је важно обезбедити поуздане и потпуне информације о изворима и саставу отпада. Такође, при изради анализе трошкова треба имати у виду специфичности које се јављају код начина управљања отпадом.

План управљања отпадом у Бојнику базира се на инвестиционим трошковима за следеће намене:

1. Санирање, затварање и рекултивација општинске депоније у Придворици;
2. Санирање дивљих депонија;
3. Набавка потребне механизације и посуда за прикупљање отпада у складу са проширењем обима прикупљања отпада;
4. Изградња и опремање трансфер станице.

Санирање, затварање и рекултивација општинске депоније у Придворици

Укупно улагање које је потребно за санацију одлагалишта чврстог комуналног отпада у Придворици на основу премера и предрачуна Главног пројекта санације и рекултивације, износи 16.673.453,00 динара.

Санирање дивљих депонија

Према доступним подацима процена је да на територији општине Бојник има 22 дивље депоније које је потребно очистити. Нема података о укупно депонованим количинама отпада на истим.

Просечна цена чишћења дивљих депонија износи 500 дин/м³.

Набавка потребне механизације и посуда

Планом је предвиђено да се у предстојећем периоду, ради побољшања услуга и повећања броја становника обухваћеним организованим изношењем смећа набави механизација као и потребан број посуда за прикупљање смећа која је представљена у следећој табели број:6

Редни број	Назив	Количина	Цена по комаду
1.	Аутосмећар	1	50.000-60.000 еура
2.	Метални контејнер 1,1м ³	100	250-300 еура
3.	Контејнер за ПЕТ амбалажу	70	100 еура
4.	Пластичне канте за смеће	1500	20- 30 еура

Табела број.6. Подаци о потребној механизацији.

Изградња и опремање трансфер станице

Укупна улагања за изградњу трансфер станице у Бојнику тренутно нису позната. На основу доступних података висина улагања за изградњу трансфер станице процењује се на 1.250.000 – 1.500.000 еура.

8.1. ИЗВОРИ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ МЕРА

За успешно спровођење Плана потребно је обезбедити следеће изворе и механизме финансирања:

1. Примена принципа „загађивач плаћа” и „корисник плаћа”:

- **примена принципа загађивач плаћа** - загађивач би увек требало да покрије све трошкове деградације животне средине проузроковане његовим активностима, а то захтева ефикасно спровођење правила одговорности за животну средину, мониторинг и примену такси и накнада за коришћење ресурса;
- **средства јавних комуналних предузећа** - ова средства су посебно значајна за општинске пројекте пречишћавања отпадних вода, водоснабдевања, управљања отпадом и даљинског грејања, и инвестициона улагања комуналних предузећа треба да се надокнаде кроз накнаде за пружање услуга у разумном периоду отплате;
- **наменска средства** - Фонд и други наменски фондови и средства прикупљају приходе од накнада за загађивање. Потребно је да се уведу накнаде за загађење за све медије животне средине и њихов ниво би требало да буде довољно висок да одражава штету по животну средину коју је одређени загађивач проузроковао што би требало да подстакне индустрије да смање загађење уместо да плаћају накнаду за загађење;
- **приватизација индустријских постројења** - чишћење старог загађења и модернизација индустријске технологије за задовољење граничних вредности емисија и смањења потрошње воде и енергије требало би да буде обезбеђено у уговору о приватизацији;

2. Републичка финансијска средства и финансијска средства јединица локалне самоуправе:

- Средства државног буџета додељена Министарству, део средстава додељен Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде и другим ресорним министарствима;
- Буџет јединица локалне самоуправе који служи као катализатор за покретање градских инфраструктурних пројеката великог обима (отпадне воде, вода за пиће, управљање отпадом, путна инфраструктура, итд.). Поред директног финансирања из градског буџета могу се такође применити градске обвезнице или кредити за обезбеђивање додатног финансирања које се не може прикупити од накнада за пружање услуга са разумним периодом отплате;
- Фонд за заштиту животне средине даје подршку инвестиционим пројектима за смањење загађења.

3. Механизми задуживања:

- Кредити локалних пословних банака
- Финансијски аранжмани ВОТ (изградити – управљати – пренети) за инвестирање у области животне средине у пречишћавање отпадних вода, управљање отпадом и даљинско грејање од стране компанија из приватног

сектора, којима су понуђене концесије за управљање постројењима током одређеног временског периода.

- Кредити међународних финансијских институција, тј. Светске Банке, EBRD, EIB.

4. Међународна помоћ:

- Финансијска помоћ ЕУ кроз коришћење претприступних фондова.
- Глобални фонд за животну средину (GEF) пружа подршку смањењу емисија гасова са ефектом стаклене баште, заштити биодиверзитета, смањењу емисије супстанци које оштећују озонски омотач, развоју и смањењу прекограничног загађења вода.
- Билатерални програми помоћи: SIDA, GTZ, Министарство за животну средину копна и мора Италије, USAID, JICA, влада Норвешке, Холандије, Чешке и друге.

У случају комуналног отпада, муља из уређаја за пречишћавање комуналних отпадних вода и медицинског отпада, вероватно ће се инвестиције у системе и постројења финансирати следећом комбинацијом:

- капитална бесповратна помоћ обезбеђена од стране Фонда;
- капитална бесповратна средства кроз ЕУ ИПА;
- средства локалних самоуправа и средства јавних комуналних предузећа (сопствена средства);
- дугорочни кредити од стране међународних финансијских институција;
- капитална бесповратна средства од билатералних донатора.

У овом тренутку није могуће назначити са сигурношћу који ће износ средстава бити на располагању из наведених извора.

9. АКЦИОНИ ПЛАН

Акционим планом обухваћене су конкретне мере које ће се предузети ради обезбеђења услова да се циљеви Плана управљања отпадом реализују, и одређени су рокови за њихово спровођење.

Циљеви	Мере и активности	Рок за имплементацију
Усвајање стратешких докумената у области управљања отпадом на локалном нивоу	-Усвајање локалног плана управљања отпадом у складу са националним стратешким документима	2010
	-Припрема или усаглашавање локалних прописа у области управљања отпадом са националним прописима	2010-2011
	-Израда и донешење програма сакупљања посебних токова отпада	2013
	-Ревизија постојећих одлука о комуналним	2010-2011

	делатностима	
Проширење и јачање капацитета у локалним службама и јавним предузећима у области управљања отпадом	-Јачање административних капацитета на нивоу локалне самоуправе задужених за планирање, издавање дозвола, контролу и праћење	2011
	-Унапређење рада инспекцијских служби кроз побољшање координације локалне и републичких инспекција	2011
	-Јачање општинског буџетског фонда за заштиту животне средине	2011
Решавање проблема управљања отпадом на општинском нивоу	-Израда катастра загађивача на локалном нивоу	2012
	-Санација постојећег сметлишта у Придворици	2012
	-Санација постојећих дивљих депонија	2011
	-Изградња трансфер станице	2012
Успостављање ефикаснијег система управљања отпадом	-Проширење обухвата организованог прикупљања отпада у следећим насељеним местима наше општине: Придворица, Ђинђуша, Лапотинце, Зелетово, Кацабаћ, Стубла, Косанчић, Горње Бријање, Каменица	2015
	-Проширење обухвата организованог прикупљања отпада у осталим насељеним местима наше општине	2020
	-Набавка нових стандардизованих канти и контејнера	2012
	-Набавка контејнера за рециклабиле	2013
	-Набавка новог транспортног средства аутосмећара	2011
	-Организовање и сакупљање посебних врста отпада	2015
Развој и имплементација система за финансирање заштите животне средине на локалном нивоу	-Развити вишегодишњи план за Финансирање инвестиција у општини	2014

Развијање јавне свести становништва о значају заштите животне средине	-Развијање свести о неопходности заштите животне средине, пре свега код деце и омладине	2012
	-Подизање и јачање нивоа еколошке свести, кроз едукацију и информисање различитим програмима, јавним трибинама, манифестацијама, промотивним кампањама и сл.	2013
	-Доношење и имплементација програма за развијање свести јавности о одвојеном сакупљању и рециклажи	2015